

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 42 (12318)
21 октябри
соли 2021

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► КАЛОМИ ПЕШВО

Меҳргон рамзи шукргузорӣ аз неъматҳои табиат аст

Паёми шодбошии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати ҷашни Меҳргон 15.10.2021, шаҳри Душанбе

Ҳамватанони азиз!

Ҳамаи шуморо ба муносибати ҷашни бостонии Меҳргон, ки мероси гаронбаҳои маънавии ниёгонамон мебошад, самимона табрик меғӯям.

Ҷашни Меҳргон дар таърихи тамаддуни мардумони ориёитабор аз ҷумлаи ойинҳои бисёр арзишманде мебошад, ки ба туфайли заминаву фазилатҳои муҳими табиӣ, иҷтимоӣ ва маънавии худ то ба рӯзҳои мо расидааст.

Меҳргон ҷашни тирамоҳии сол ба шумор рафта, гузаштагони мо онро ҳамчун рамзи шукргузорӣ аз неъматҳои табиат ва заҳмати кишоварзон баргузор мекарданд ва ба ин васила ба пайванди инсон ва табиат арҷ мегузоштанд.

Ба ин маънӣ, Меҳргон баробари инкишофи зироаткорӣ ва ҷорӣ гардидани тақвими деҳқонӣ пайдо шуда, бинобар ин, ҷашни ҳосилот ва кишоварзон ба шумор меравад.

Яъне ниёгони мо дар айёми баҳор бо нияти неқ ва умеди ҳосили фаровон ба қорҳои кишоварзӣ боғдорӣ оғоз карда, дар фасли тирамоҳ маҳсули заҳмати худро ҷамъоварӣ мекарданд, баъди ҷамъоварии ҳосил ҷашн меоростанд ва бо шодиву хурсандӣ якдигарро муборакбод менамуданд.

Қобили зикр аст, ки имрӯзо ба истикболи ҷашни Меҳргон кишоварзони мо, аз ҷумла, пахтакорон, боғу тоқпарварон ва ҷорводорон бо ғайрати дучанд заҳмат кашиди, дар таъмини амнияти озукаворӣ ва пешрафти иқтисодиёти мамлакат саҳми бисёр арзишманд гузошта истодаанд.

Натиҷаи ҳамаи заҳмати софиди-

лонаи онҳост, ки ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ сол ба сол зиёд шуда, садҳо ҳазор тонна меваю сабзавот ва меваи хушк аз лиҳози экологӣ тозаи Тоҷикистон ба кишварҳои хориҷӣ содирот шуда истодааст.

Зимнан бояд гуфт, ки Меҳргон на танҳо ҷашни фаровонии дастрасии кишоварзону боғдорон ва ғайри баракати хонадони мардум аст, балки рамзи унсурҳои неқи маънавию фарҳангӣ низ ба шумор меравад.

Тибқи маълумоти манбаъҳои таърихиву адабӣ, бунёдгузориҳои ин ҷашн ба шоҳи пешдодӣ – Фаридун нисбат дода мешавад.

Моҳияти асосии Меҳргонро низ ғояҳои ахлоқии ҷашнҳои Наврӯзи Сада, яъне пирузии адолат бар ҷаҳолат, нур бар зулмот, ободгарӣ бар харобкорӣ ва неқӣ бар бадӣ ташкил медиҳанд.

Ҷашни Меҳргон, алаҳқусус, бо шеърҳои мусикӣ миллии тоҷикӣ робитаи зич дорад.

Меҳргон дар ашъори шоирони классикии форсу тоҷик, махсусан, устод Рӯдакӣ, Фирдавӣ, Унсурӣ, Фаррухӣ, Манучеҳрӣ, Масъуди Саъдӣ Салмонӣ, Сайиди Насафӣ, Носири Хусрав ва дигарон ҳамчун рамзи баракату фаровонӣ, ғайри дастархони мардум ва ҳунармандону ҷорводорон васф шуда, бузургии он ҳамчун айёми меҳрубонию меҳрварзии инсонҳо таъкид гардидааст:

Меҳрубонӣ кун ба ҷашни

Меҳргону рӯзи меҳр,

Меҳрубонӣ кун ба рӯзи Меҳру

ҷашни Меҳргон.

Минбаъд тайи асрҳои зиёд инъ-

икоси ин ҷашн дар эҷодиёти шоирон камрангтар шуда, бо эҳёи ин ойини мардумӣ дар даврони истиқлоли давлатӣ аз нав оғоз гардид.

Соли ҳафтум аст, ки мо ҷашни Меҳргонро дар фазои соҳибистиклолии мамлакат таҷлил намуда, онро ба қатори ҷашнҳои расмӣ ба қонунгузориҳои кишвар ворид кардаем.

Дар сатҳи давлатӣ таҷлил намудани Меҳргон пайванди моро бо решаҳои бостонии миллиамон таъкид бахшид ва боиси болоравии ҳудудиносиву ҳудодоҳии мардуми мо, аз ҷумла, наврастони ҷавонон гардид, зеро Меҳргон рамзи ваҳдати инсонҳо, намунае аз ахлоқи баландтарини инсонӣ, меҳрварзӣву наҷорӣ, ватандӯстӣ ва адолатпарварӣ ба шумор меравад.

Бо густариш додани чунин ойину ҷашнҳои миллати бостонӣ-мон, аз ҷумла, Наврӯзи Тиргон, Меҳргону Сада ва дигар суннатҳои неқи мардумамон мо бояд минбаъд низ тамоми саъю талоши худро ба хоҳири рушди давлат, ободии Ватан, дар араси байналмилалӣ боз ҳам баланд бардоштани обрӯи миллат ва барои имрӯза беҳтар гардонидани шароити зиндагии халқамон равона созем.

Бори дигар мардуми шарифи Тоҷикистонро ба ифтихори ҷашни пурфайзи Меҳргон самимона табрик гуфта, ба ҳар як хонадони кишвар дастархони пурнозу неъматҳои меҳргонӣ, рӯзгори осуда ва бахту саодат орзу менамоем.

Ҷашни Меҳргон муборак бошад, ҳамватанони азиз!

ДАР ИН ШУМОРА: •

Аз муассисаҳои томактабӣ то макотиби олий: пешравӣ ва мушкилот

саҳ. 2-3

Банд бар по нест, бар ҷону дил аст

саҳ. 4

Таҷрибаи сулҳи тоҷикон - намунаи ваҳдатгарӣ

саҳ. 5

Омӯзиши илмҳои биологӣ вусъат меҷӯяд

саҳ. 6

Варзиш ифтихору тавоноист

саҳ. 8

Ҳимояи Ватан - вазифаи пуршараф

саҳ. 10

Эҳтиром аз кори неку ёфта

саҳ. 13

Обуна ба ҳафтаномаи «Омӯзгор» барои соли 2022

Агар хоҳед, ки дар соли 2022 аз навгонҳои соҳаи маориф ва илм оғоз бошед, амру фармониш ва дастурҳои вазири маориф ва илм ва асноди соҳаи маориф ва илмро саривақт дастрас намоед, аз таҷрибаи ҳамкасбон оғоз гардед, таҷриба, андеша ва дархости худро пешниҳод карда тавонед, ба нашрияи дӯстдоштаи худ – «Омӯзгор» обуна шавед.

Нархи обуна барои як сол бо иловаи хидмати почта 149 сомонӣ 05 дирам

СУРАТҲИСОБИ МО

ДХ БДА ҶТ «Амонатбанк»
с/х 20202972200817101000
х/м 20402972316264

РМБ 350101626
РМА 010009400
Ба «Омӯзгор»

@►► Почтаи электронии «Омӯзгор»: omuzgor@inbox.ru

Телефони боварӣ: 227-76-86

► БАРАСАӢ

13 октябри соли равон дар толори Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон оид ба ҷамъбасти фаъолияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар 9 моҳи соли ҷорӣ ҷаласаи ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он Муҳаммадюсуф Имомзода – вазири маориф ва илм, муовини якум ва муовинони вазири маориф ва илм, намоёндогони Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Агентии

зорати маориф ва илм ба роҳ монда, ҷиҳати иҷрои дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон корҳои муайянеро ба анҷом расонид.

Аз ҷумла, таъкид гардид, ки таҳсилоти томактабӣ яке аз самтҳои афзалиятноки соҳаи маориф махсуб ёфта, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мунтазам дастгирӣ меёбад. Теъдоди муассисаҳои томактабӣ дар ҷумҳурӣ ба 681

дар соҳаи илму маориф» эълон намудани солҳои 2020-2040», Стратегияи омӯзиш ва рушди фанҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ дар соҳаи маориф ва илм дар давраи то соли 2030, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.04.2021, №165 тасдиқ карда шуда, дастраси сохторҳои воҳидии дастгоҳи марказии вазорат, муассисаҳои тобеи он, сарраёсат, раёсату шуъбаҳои маориф, муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ гардид.

илм, фармоишу мактубҳои вазорат мегардад.

Агарчи масъалаи таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумии хусусӣ ҳалли худро ёфта бошад ҳам, аммо дараҷаи таҳсилот ва таҳассуси омӯзгорон то ҳанӯз дар баъзе аз муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳо ба талабот ҷавобгӯ нест. Масалан, аз 1010 нафар омӯзгор, 897 нафар дорои таҳсилоти олий, 36 нафар дорои таҳсилоти олии нопура, 67 нафар дорои таҳсилоти

раи ҳисоботӣ корҳои зиёдеро ба анҷом расонид.

Дар моҳҳои июл, август ва сентябри соли ҷорӣ 11 стандарти таҳассуси таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия ва тасдиқ гардида, дар доираи ҳамкорӣ бо Маркази ҷумҳуриявии таълими методӣ ва мониторинги сифати таълими Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон 11 стандарти таҳассуси таҳсилоти ибтидоии касбӣ таҳия гардида, дар мушовараи моҳи сентябри соли ҷорӣ

Аз муассисаҳои томактабӣ то макотиби олий: пешравӣ ва мушкілот

давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм, Иттифоқи касбаи кормандони маориф ва илм, Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва роҳбарони муассисаҳои тобеи вазорат, сардорони сарраёсат, раёсат, мудирони шуъбаҳои маорифи виллоят ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, директорон ва ректорони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, директорони муассисаҳои таълимии мақоми ҷумҳуриявиюшта ва роҳбарони як қатор муассисаҳои таълими ба таври ҳузури ва онлайн ширкат варзиданд.

Вазири маориф ва илм М.Имомзода ҷаласаро ифтихор бахшида, иштирокдоронро бо масъалаҳои баррасишаванда шинос намуд. М. Саломӣ – муовини якуми вазири маориф ва илм доир ба фаъолияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таҳсилоти томактабӣ, таҳсилоти миёнаи умумӣ, иштироки хонандагон дар олимпиадаҳо, таъмини муассисаҳои таълимӣ бо кадрҳои омӯзгорӣ, фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, баъдидипломӣ, илм ва инноватсия, маблағгузори соҳа, муносибатҳои байналмилалӣ, сохтмону таъмири биноҳои таълимӣ, омодагӣ ба давраи тирамоҳу зимистон, тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф, таъмини муассисаҳо бо китобҳои дарсӣ бо бадеӣ ва маводи таълимӣ ва ҷанде дигар ҳисобот дода, аз ҷумла, зикр кард, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун мақоми ваколатдор дар соҳаи маориф ва илм соли 2021 фаъолияти худро дар доираи Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ, қонунҳои амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, нақшаи кори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, нақшаи кори Ва-

расида, ба таълиму тарбияи томактабӣ 97 679 нафар кӯдак фаро гирифта шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2020 19 кӯдакостон зиёд шудааст.

Дар робита ба амали намудани «Барномаи давлатии рушди тарбия ва таълими томактабӣ барои солҳои 2012-2016 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар самти таъси Маркази инкишофи кӯдак корҳои муайян амалӣ шуд. Агар чунин марказҳо дар соли таҳлили 2019-2020 1771 адад бо фарогирии 46360 кӯдак фаъолият карда бошанд, пас, ин нишондиҳанда дар соли таҳлили 2020-2021 ба 1764 ра-

Тибқи маълумоти пешниҳоднамудаи сарраёсат, раёсат ва шуъбаҳои маорифи ҷумҳурӣ дар анҷоми соли таҳлили 2020-2021 натиҷаи азхудкунии барномаҳои таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ ба 98,4% ва сифати таҳсилот ба 51,8% баробар гардидааст.

Ҳамасола аз ҷониби раёсату шуъбаҳои маорифи ҷумҳурӣ оид ба эҳтиёҷи муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва норасоии омӯзгорон ба вазорат дархост пешниҳод карда мешавад. Барои соли таҳлили 2021-2022 барои 70 нафар омӯзгори фанни забони русӣ ва 100 на-

сид, ки дар онҳо 49332 нафар тарбиятгиранда ба тарбия фаро гирифта шуданд.

Бо дастгирии бевоситаи Пешвои миллат ва ҳамкориҳои соҳибкорон бо Ҳукумати мамлакат, бунёди муассисаҳои томактабӣ дар замони соҳибистиклолӣ, вобаста ба ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатӣ то андозае рӯ ба афзоиш ниҳодааст. Айни замон, дар ҷумҳурӣ 165 муассисаи томактабии хусусӣ ва марказҳои хусусии инкишофи кӯдак бо фарогирии 8200 нафар кӯдак фаъолият менамояд.

Бо мақсади иҷрои саривактӣ ва самаранокӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июли соли 2020, №427 «Дар бораи Нақшаи ҷорабиниҳо барои солҳои 2020-2025 оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ

фар омӯзгори фанни забони англисӣ дархост шуда буд. Дар соли таҳлили 2021-2022 ба муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ 381 нафар омӯзгори фанни забони русӣ ва 574 нафар омӯзгори фанни забони англисӣ дар асоси роҳхат фиристода шуд, вале мушкілот то ҳанӯз пурра бар-тариф нашудааст.

Дар робита ба ин, моҳи феввали соли 2021 аз тарафи гурӯҳи кории вазорат фаъолияти муассисаҳои таълимии хусусӣ мавриди санҷиш қарор дода шуд. Маълум гардид, ки баъзе аз муассисаҳои таҳсилоти умумии хусусӣ бо раёсату шуъбаҳои маориф ҳамкорӣҳои судманд надоранд ва ин боиси сари вақт дастрас нагардидан ва амалӣ нашудани қарорҳои мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷаласаҳои назоратии назди вазири маориф ва

миёнаи касбӣ ва 10 нафар дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ мебошад. Дар ин муассисаҳо 31 нафар омӯзгор ғайри ихтисоси омӯзгорӣ ва 78 нафар ғайри ихтисоси фанӣ ба хонандагон дарс мегузаранд.

Дар ҳамкорӣ бо Лоихаи «Ҳамроҳ бихонем» моҳи январӣ соли 2021 179 номгӯй китоби бадеии кӯдакона бо теъдоди 1 миллиону 300 ҳазор нусха ҷоп карда шуд, ки дар моҳҳои апрел ва майи соли 2021 пурра дастраси 3001 муассисаи таҳсилоти умумии таълимии лоиха гардонид шуд. Дар самти татбиқи таълими фарогир корҳо идома дошта, моҳи феввали соли ҷорӣ 12 номгӯй китоби бадеии кӯдакона ба алифбои Брайлӣ ҷоп гардид, ки ҳар як номгӯй 80 нусха буда, дар маҷмӯъ 960 ададро ташкил медиҳад.

Айни замон, дар ҷумҳурӣ 24 олимпиадаи фанӣ ба роҳ монда шудааст, ки барои дарёфт ва рушди хонандагонии боистеъдод заминаҳои мусоид фароҳам меоварад.

Дар робита ба иҷрои Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.01.2020, №1445 дар бораи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф», айни замон дар ҷумҳурӣ 10 намуди олимпиада аз фанҳои табиӣ - риёзӣ роҳандозӣ гардидааст.

Дар даври ҷумҳуриявии олимпиадаҳои фанӣ дар соли таҳлили 2020-2021 доир-гардида, 4243 нафар хонандаи муассисаҳои таҳсилоти умумӣ иштирок намуданд, ки нисбат ба соли 2019 1873 нафар иштирокчи зиёд мебошад.

Вазорати маориф ва илм дар самти таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ дар дав-

тасдиқ гардидааст.

Дар соли таҳлили 2021-2022 аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои қабули докталабон ба муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ таваассути имтиҳонҳои марказонидашудаи Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он 42246 ҷой пешбинӣ шуда буд, ки нисбат ба соли таҳлили гузашта 3946 ҷой зиёд мебошад.

Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар сессияи зимистонаи соли таҳлили 2020-2021 аз теъдоди умумии 154 927 нафар донишҷӯ, 152 924 нафар (98,7%) донишҷӯ ба сессия роҳ ёфт. Ҳамзамон, 2003 нафар донишҷӯ бо сабабҳои гуногун ба сессия роҳ наёфтанд. Аз ин миқдор 150609 нафар (97,2%) донишҷӯ ҳамаи имтиҳонҳоро бомуваффақият ҷамъбаст намуданд. Шумораи донишҷӯёни қарздор 2315 нафар (1,5%) ва донишҷӯёни хоричшуда 1659 (1,1%) нафар ва теъдоди донишҷӯёне, ки бо иллати қарздории академӣ хорич нашудаанд, 344 нафарро ташкил медиҳад.

Дар даври ниҳонии сессияи санҷишию имтиҳонии зимистонаи соли таҳлили 2020-2021 сатҳи донишазхудкунии донишҷӯён ба 97,2% баробар гардидааст.

Дар давраи ҳисоботӣ раванди тайёр кардани мутахассисон аз рӯи ихтисосҳои самти табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ воқеъ дар шаҳри Душанбе (Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни,

Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон ва филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе) мавриди таҳлилу омӯзиш қарор дода шуд. Масъалаи мазкур дар Шӯрои Ҳамоҳангсоз оид ба таҳсилоти касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасии Ҳамаҷониба қарор гирифт.

Ҳамзамон, дар давраи ҳисоботӣ раванди таълим аз рӯи низомии таҳсилоти фосилавӣ дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни, Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ, Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур, Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ва Донишгоҳи давлатии тибқи Тоҷикистон мавриди санҷиш қарор дода шуд. Дар муассисаҳои мавриди назар дар ин самт баробари комёбиҳо норасоиҳо низ ба мушоҳида расид.

Дар самти ҳуҷатгузорӣ ва сатҳи сифати таҳсилоти докталабони квотаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешравӣ ба ҷашм расад ҳам, бо вучуди ин, аз тарафи Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии баъзе шаҳру ноҳияҳои вилоятҳо дар баъзе аз ихтисосҳои соҳаҳои омӯзгорӣ,

фарҳанг ва санъат докталабоне пешниҳод карда мешавад, ки сатҳи дониши онҳо ба талабот ҷавобгӯ намебошад. Баъзе аз докталабони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шаҳру ноҳияҳои Шаҳритус, Қубодиён, Панҷ, Ҷайхун, Қўшонӣён, Хуросон, Ёвон, Балҷувон, Норақ, Ховалинг, Мир Сайид Али Ҳамадонӣ, Бобочон Ғафуров, Конибодом, Ҷаббор Расулов, Бўстон, Истиклол, Спитамен, Нуробод, Тоҷикобод аз рӯи фанҳои алоҳидаи ихтисосҳои интихобкарда дониши паст нишон дода, ба саволҳо ҷавоби дуруст дода наметавонанд.

Ҳамзамон, дар рафти ҷаласаи ҳайати мушовара муовини якуми вазири маориф ва илм Муҳаммадҷон Саломӣён доир ба фаъолияти муассисаҳои тобеи вазорат - Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажӯҳишгоҳи рушди маориф, Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ, Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ, Маркази матбуот ва нашрияҳои соҳавӣ, Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсия, Маркази таълимии занон «Сарвар», Муассисаи нашриявии «Маориф» ва дигар самтҳои фаъолияти вазорат ҳисоботи муфассал дод.

Дар идома Ғ. Бобизода – президенти Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, К. Исозода – директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ ва Б. Исмоилзода – сардори Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе ба музокира баромада, фаъолияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар 9 моҳи соли 2021 қаноатбахш арзёбӣ намуданд.

Дар охир, раиси ҷаласа, вазири маориф ва илм М. Имомзода таъкид дошт, ки новобаста аз қорҳои ба сомон расонида, камбудии мушкилот дар соҳаи маориф ва илм ба назар мерасанд ва боварӣ ҳаст, ки мушкилоти мавҷуда тадриҷан бартараф карда мешаванд.

Ҳамин тариқ, вобаста ба масъалаҳои баррасишуда, бо назардошти дастуру супоришҳои вазир ва тақлифу пешниҳодҳои ироашуда қарорҳои дахлдор қабул карда шуд.

Бахтовар САҒАРОВ,
қорманди Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

СОЗАНДАГӢ

Рӯдакӣ: муассисаи таълимии №46-и деҳаи Меҳтарӣ ба истифода дода шуд

14-уми октябри соли равон дар деҳаи Меҳтарӣ Ҷамоати деҳоти Роҳати ноҳияи Рӯдакӣ бо иштироки муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Н. Собирзода, муовини якуми раиси ноҳияи Рӯдакӣ М.Бобошохзода, директори Маркази татбиқи лоиҳаи «Соҳтмон ва муҷаххазгардонии мактабҳо» У.Воҳидзода, сардори раёсати соҳтмони асосии назди Вазорати маориф ва илм Д. Сафарзода, сокинон, омӯзгорон ва хонандагони деҳа муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №46 ба истифода дода шуд.

Зимни ифтитоҳи муассисаи таълимӣ иттилоъ дода шуд, ки муассиса дорои 264 ҷойи нишаст буда, аз 10 синфхонаи таълимӣ, синфхонаи компютерӣ, утокҳои қорӣ директор ва омӯзгорон иборат мебошад. Иншооти мазкур дар доираи амалигардонии марҳилаи навбатии Фонди Саудии Рушд аз ҷониби Маркази татбиқи лоиҳаи «Соҳтмон ва муҷаххазгардонии мактабҳо» бо маблағи 2 миллиону 720 ҳазор сомонӣ бунёд гардида, қорҳои соҳтмонӣ аз ҷониби ҶДММ «Бинокор-К» бо сифати баланд ба анҷом расонида шудааст.

дааст.

Ҳамзамон, дар саҳни муассиса соҳми арзанда гузошта, дар сафҳои худ неруи пешбаранда ва бунёдқори ҷомеаи моро гирд овардааст.

Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илм ҷихати бунёди муассисаи таълимии наву замонавӣ ва фароҳам сохтани шароити мусоиди таълимӣ баён карданд.

ҲАМОИШ

Арҷгузорӣ ба муқаддасоти миллӣ

Дар Донишгоҳи давлатии Данғара ҷамъомади тантанавӣ дар мавзӯи «Арҷгузорӣ ба муқаддасоти миллӣ-эҳтиром ба Ватан аст» доир гардид, ки дар он ректори Донишгоҳи давлатии Данғара, профессор Нуралӣ Шохӣён, муовини раиси ноҳияи Данғара Бунафша Ғайзиддинзода, раиси Кумитаи иҷроияи Ҳаракати ваҳдати миллӣ ва эҳёи Тоҷикистон Рӯдобаи Муқаррам, раиси Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдулло Раҳмонзода, директори Муассисаи давлатии маркази исломшиносӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдурахим Холиқзода, раиси Иттифоқи журналистони Ҷумҳурии Тоҷикистон Зинатуллоҳ Исмоилзода иштирок ва суханронӣ намуданд.

Бунафша Ғайзиддинзода

ҷамъомадро ифтитоҳ бахшида, иброд дошт, ки осудагиву амният, ваҳдати миллӣ ва истиқлоли давлатӣ арзишҳои ниҳоят муҳим ва муқаддас

буда, баҳри таҳким, густариш ва ҳифзи ин арзишҳо бояд ҳар як фарди ҷомеа бо эҳсоси масъулият қаҳду талош намояд.

Рӯдобаи Муқаррам қайд намуд, ки Ҳаракати ҷамъиятии Ваҳдати миллӣ ва эҳёи Тоҷикистон дар рушду пешрафти фарҳангӣ, сиёсӣ,

ваҳдати миллӣ, сулҳу субот саҳми арзанда гузошта, дар сафҳои худ неруи пешбаранда ва бунёдқори ҷомеаи моро гирд овардааст.

Абдулло Раҳмонзода масъалаҳои вобаста ба давлатдорӣ, суботу амният, тарбияи наврасону ҷавондорро баррасӣ карда, қайд намуд, ки ватанро танҳо фарзандони асилу номбардор метавонанд бунёд намојанд ва ба наслҳои оянда ба мерос гузоранд.

Абдурахим Холиқзода таваҷҷуҳи аҳли нишастро ба ҳодисаҳои мудҳиши солҳои 90-уми асри гузашта қалб қарда, таъкид дошт, ки насли қалонсол бояд дахшату оқибатҳои ҷанги шаҳрвандиро ба насли наврас ва ҷавон дуруст фаҳмонанд.

Нуралӣ Шохӣён ташрифи меҳмононро ба Донишгоҳи давлатии Данғара хайрамақдам гуфта, баргузори чунин қорабинҳоро дар самти пешгирии тамоюлҳои манфии замони муосир саривақтӣ ва амри зарурӣ арзёбӣ намуд.

Ҷамъомади тантанавӣ бо тақдими китоби «Фарзонафарзанди миллат» ба меҳмонон ва аҳли нишаст, ки аз ҷониби устоди Донишгоҳи давлатии Данғара Шарифхӯча Ҳасанов омода гардидааст, анҷом ёфт.

«Омӯзгор»

ҲАМКОРӢ

Робитаи ДОМ ва ширкати Tcell тавсеа меёбад

Бо мақсади тавсеаи ҳамкорӣ дар заминаи беҳсозии шуғл ва тақмили ихтисос дар минтақа, байни Донишгоҳи Осиёи Марказӣ ва ширкати муҳобиротии Tcell созишномаи ҳамкорӣ ба имзо расид. Созишнома бо ҳадафи боло бурдани сармояи инсонӣ ва ҷихати расидагӣ ба густариши ҳамкорихон минбаъда рӯи қор омадааст. Дар ин бора масъули робита бо ҷомеаи ДОМ-и Хоруғ Сайфиддин Сафармадов иттилоъ дод.

«Донишгоҳи Осиёи Марказӣ ҳостори пешбурди мановеи муштарак дар ростои рушди сармояи инсонӣ барои манфиатҳои дарозмуддати ҳар ду муассиса мебошад», -изҳор дошт

профессор Сухайл Нақвӣ, ректори Донишгоҳи Осиёи Марказӣ.

Ҳадафи Донишгоҳи Осиёи Марказӣ омӯзиш ва таҳқиқи Ҳамаҷонибаи масъалаҳои марбут ба сармояи инсонӣ баҳри боло бурдани рақобатпазирии қормандони ширкати мобилии Tcell мебошад. Донишгоҳи Осиёи Марказӣ, инчунин, дар самти мутолиа ва ироаи тавсияҳои қорӣ рушди фановарихон пешрафта дар заминаи мудирияти захираҳои инсонӣ қор хоҳад қард.

«Ширкати Tcell аз имзо қардани ин созишнома дар самти рушди сармояи инсонӣ бо Донишгоҳи Осиёи Марказӣ хеле хушнуд аст. Ба ҳайси яке аз ширкатҳои муҳобиротии пеш-

този Тоҷикистон, мо талош хоҳем қард, ки бо ҳадафи пешрафти бештар таҳқиқоти худро дар ҷодаҳои мухталиф бо Донишгоҳи Осиёи Марказӣ идома диҳем», -гуфт Озодхон Давлатшоев, директори генералии Tcell.

Созишнома дар ҳоле ба имзо мерасад, ки Донишгоҳи Осиёи Марказӣ қаблан қорӣ қормандони ширкати Tcell Барномаи омӯзиши амалӣ таҳия қарда буд. Барномаи мазкур дар ҳамқорӣ бо Мактаби тибқи қорати Кембриҷ бо мақсади баланд бардоштани тавоноии ширкати Tcell дар муҳити баъди пандемия рӯи даст гирифта шуд.

С. РАМАЗОН

Банд бар по нест, бар ҷону дил аст

Муддати ду моҳ мешавад, ки Толибон ҳамчун ҳаракати сиёсӣ чангӣ ба сари қудрат дар Афғонистон омадаанд, аммо... Аз гузоришу иттилооте, ки ҳамарӯза аз васоити ахбори оммаи ҷаҳон паҳи мешавад, ба мушоҳида мерасад, ки вазъ бар ивази ваъдаҳои сарварони ин «ҳукуматдорони нафта» беш не, ки бадтар мегардад. Ҳароина, мо чун инсонҳои хушбин ба ояндаи неку фирӯзи ин кишвари ҳамсояву мардумони азияткшидаи он умед мебандем, вале ҳамчун қудрати сиёсӣ аз таслимгириҳои ин навадлатон, ки аркони ҳукуматдориро гӯё бар маънои қавонину қавониди ислом ва шариат тарҳрезӣ ба роҳ монданианд, амиқан мутаассифем.

САНГИ МАН - ДАҲ МАН

Ҳукумати Толибон, ки Иморати исломии Афғонистон ном гирифтааст, аз рӯзҳои аввали давлатдорӣ бо диду фаҳмиши худ, аслан, бар афкори мардуми афгон эҳтиром нагузоштанд ва пайи ҳам амру фармон ва қонунҳои худро эълон доштанд, ки дар ҳеҷ як ҷаҳорҷӯбаи инсонии гуманистӣ намегунҷад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар робита ба масъалаи ташкили ҳукумат дар Афғонистон, ҳам дар ҷаласаи сарони аъзои давлатҳои СҲШ дар шаҳри Душанбе ва ҳам дар ҷаласаи навбатии Созмони Милалӣ Муттаҳид ба тақрор таъкид намуданд, ки ҷонибдори Ҳукумати ҳамашумӯле ҳастанд, ки дар он намоёндагони дигар ҳалқияту миллатҳо, аз ҷумла, тоҷикон шомил гардида бошанд. Бар ҳилофи ин, Толибон новобаста аз талабу манфиати мардуми ранҷидаи афгон, ҳукуматеро таъсис доданд, ки ҳама аъзои он аз шумули ҳаракати Толибон буда, дигар намоёндагони қавму ҳалқиятҳо ва аҳзоби сиёсӣ аз ин ҳукумат берун мондаанд. Ҳарчанд аз оғоз то ин дам Иморати исломии Афғонистон аз як низомӣ ҷадид, ки ҳоства манфиатҳои оммаро пуштибонӣ мекунад, пайваставу бе танаффус ҳарф мезанад, аммо эшон аз мардуми азобҳои тасаввурнопазири онҳо фарсахҳо дуранд. Ба ҳамин вазъи асафбору ҳатарзо ишора намуда, аз устоди донишгоҳи ин кишвар ҳеле бочасорату ошкоро аз тариқи телевизиони «Тулуъ - нӯс» садо баланд кард, ки «кӣ ба ин гурӯҳ ҳуқуқ додааст, то кишварро зер тасарруфи худ дароварда, бе ҳеҷ муҳокимаву барррасӣ ва бе дарназардошти фикру пешниҳодоти афроди донишманду соҳибмаърифат ва намоёндагони аҳзобу ҳаракатҳои сиёсӣ дигар, қонунҳои «нестандарҷаҳон»-и худро эълон дошта, сари мардум таҳмил кунанд?»

Аз сӯйи дигар, роҳбарони Иморати исломии Афғонистон бо ба сари қудрат омадан қотейона ба сокинони шаҳру вилоят ва музофотҳои кишвар ваъда доданд, ки тамоми роҳу шеваҳои ба қор мебаранд, то амнияти онҳоро ба гунаи қомил таъмин намоёнд. Ҳамчунин, онҳо довталабона изҳор доштанд, ки бо сукути ҳукумати пешин, ки пурра фасодзода будааст, дигар хавфу ҳатаре аз ҷониби ҳеҷ як гурӯҳи мусаллаҳи террористӣ дар мамлакат вучуд надорад ва ҳамакнун оромию амнияти мутлақ барои минбаъд ҳукмфармо гардидааст. Аммо воқеияти талхи ду ҳафтаи охир (таркишҳои марғбор дар масҷидҳои ҷомеи вилояти Қандаҳору Кундуз, ки мучиби ҳалокати садҳо намозгӯзори аҳли ташайъ ва захмӣ гардидани даҳҳо нафари дигар шуданд), ҳокӣ аз онанд, ки ин ҳангомаи Толибон чун ҳубоби рӯйи об буда, аз ҳақиқат дур будаанд. Намоёндагони ҳукумати нафтаъсис (аз ҷумла, муовини сарпарастии Вазорати

фарҳанг ва иттилооти он Забехулло Мучоҳид) ҳатто бо сароҳат борҳо эълон доштанд, ки дар қаламрави Афғонистон дигар нишоне аз нерӯҳои таҳрибкори террористии ДОИШ ва Ал-Қоида вучуд надорад. Ҳақиқат, аммо бозгӯйи он аст, ки ин гурӯҳҳои тундраву харосафкан, на танҳо дар сарзамини Афғонистон вучуд доранд, балки ошкоро масъулияти таркишҳои ба амал омадари бар дӯш гирифтаанд. Ба як суҳан, вазъ бо омадани Толибон дар кишвар муътадил ва амнияти мардум таъмин нагардидааст.

БА ОМӢЗИШ ДАР ТАЪЛИМГОҲҲО ДЕР НАМЕШАВАД Ё ҲАРЗАФУРӢШИИ НАВБАТИИ ТОЛИБОН

Аз гузоришҳои ВАО-и ҷаҳон чун рӯз равшан аст (ва ин иттилоъро ҳамагон амиқу неку медонем), ки ҳукумати Иморати исломии Толибон бо ҳар роҳу воқеа ба масъалаи омӯзиш ва ба таҳсил фаро гирифта шудани аҳолии кишвар, ба ҳусус, духтарон дар таълимгоҳҳо ва макотиби олий сатҳи маснӯӣ эҷод мекунад. Тибқи дастури фарсахҳо аз асру замони қомондаи ин «ҳочагон», ки ҳанӯз ба дунё аз паси айнаки асримиёнагӣ ва феодалӣ менигаранд, шарияти исломӣ заруру ҳатмӣ намешуморад, ки духтарон таҳсил карда, илму дониш омӯзанду занону бонувон дар идораву муассисаҳои давлатӣ фаъолияти худро ба роҳ монанд. Иддае аз аъзои комиссияи фарҳангу иттилооти Ҳукумати Толибон ин амалкарди ҳешро бо он асоснок менамоёнд, ки рисолати занон аслан нишастан дар хона ва нигоҳубину тарбияи фарзандон махсуб меёбад. Таблиғгарону ҷонибдорони ҳукумати Толибон, аз ҷумла, рӯхониёну ба ном олимони дин ҳатто дар суҳанронии булаҷаби худ фармудаҳои китоби ази-мушшаъни «Қуръон» ва аҳодиси саҳеҳи набавиро инкор ва зери суол бурда, бо ҳар шеваю далелҳои ба ҳудашон маълуми бебунёд нақши занро дар рушду пешрафти ҷомеа ба сифр баробар месозанд. Ба гунаи мисол, аз суҳанронии носеҳии як тан аз ҷунин воизон, ки дар телевизиони «Ориё - нӯс» иттифок афтод, иқтибос меорем, ки бас ҷойи ҳайрат асту шигифтиҳо. Ин рӯхонӣ ба суоли хабарнигори телевизиони мазкур дар боби «Оё иштироки духтарону занон дар умури давлат ва таҳлили онҳо дар макотибу донишгоҳ ҳилофи фармудаи шариат аст?» жоҳхӯй карда, бе ҳеҷ далел ду ҳадиси саҳеҳи пайғамбар ҳазрати Муҳаммад (с.), ки яке «Талаби илм барои ҳар як зану марди мусалмон фарз аст» ва «Илму бичӯй, агарчи дар Чин бошад»-ро ғалат бароварда, иброз дошт, ки ин ҳадисҳо саҳеҳ набуда, пайғамбар ҷунин суҳанонро ҳаргиз баён накардааст. (Дар омади ғап, ин рӯхонӣ зимни баёни фикри ҳеш аз ибораҳои «Пайғамбари ман (!) ин тавр нагуфтааст», «Пайғамбари

ман ҷунин гуфтааст» истифода мекард, ки бас хандаовару музҳик менамуд ва то ҷӣ андоза «соҳибфазилату донишманд» будани ўро нишон меод.) Бад – ин тарик, Толибон то чанд рӯзи наздик аз ба таълимгоҳҳо рафтани духтарон ҷилавгирӣ намуда, ин омилро бо баҳонаи «дар ин масъала қорҳои ташкилӣ, ислоҳот рафта истодаасту раванди номбурда муваққатист, рӯпӯш менамуданд. Аммо аз рӯйи инсоф, ҳолисонаю воқеъбинона бубинем, дар масъалаи ба таҳсил фаро гирифта шудани духтарон ҳеҷ як мушкилию баҳонае вучуд надорад. Омӯзгорон аз тариқи садою симо мукарраран изҳор намуданд, ки онҳо ҷиҳати омӯзонидани илму дониш ба хонандагон омодаанд, танҳо маоши чандмоҳашонро ҳукумати Толибон пардохт намоёнд, ҳалос. Китобу дафтар ва дигар васоили ҳонишу таҳсил то андозае қифоят мекунад, волидони духтарони мактабхон меғӯянд, ки сару либоси маъмул (сатру ҳичоб) аз ҷониби фарзандони онҳо риоя мешавад. Пас, мушқил дар ҷист? Мушқил як аст: Толибон бо баҳонаи қавонину рукни шароити ислом бо ҳар роҳ монеи соҳибилму маърифатманд гардидани духтарон мешаванд ва ин амали ҷохилонаи худро барҳаққу саҳеҳ меҳисобанд, ки вой бар ҳолашон!

ДАР ТАЛАБИ ДОРУЮ ДАВО ВА ҚУРБОНИҲОИ НАВБАТӢ

Чанд рӯз қабл талевизиони «Тулуъ-нӯс» аз ҳодисаи фоҷиаборе хабар дод. Аҳли оилае аз вилояти Нангарҳор, бо шумули падару модар ва ду фарзанди онон, яке писари 17-сола ва дувумӣ духтари 15-сола озими кишвари Покистон гардиданд. Сабаби марзи он мамлакатро убур кардани аҳли ин хонадон он буда, ки писари беморашонро волидон бинобар адами шароити зарурии табобату муолиҷа ва қамбуди дорую даво дар Афғонистон, хостанд, дар бемористонҳои давлати Покистон ба табобат фаро гиранд. Аз баҳти бад ва гардиши ҷарҳи қачрафтор, бо амри тасодуф, ҳангоми аз қӯҳҳо фаромадан, ҳам писар ва ҳам духтар сарозер шуда, ба дарае меафтанд ва ҳалок мешаванд. Ҷисми абғору захмин ва хуншори ҷиғарбандони худро волидон бо мадади ҳамдеҳагон ба зодгоҳашон расонда, бо оху алам, бо ҳазорон дарду андуҳи лобаён ба ҳок месупоранд. Бояд хотиррасон намуд, ки ин як мисоли ранҷу машаққат ва зиндагии даҳшатбору ҳолу аҳволи ваҳими мардуми Афғонистон набуда, ҳамарӯза даҳҳову садҳо нафар бо ҷунин шикасту ноқомии мувоҷеҳ мегарданд. Воқеан, ба сабаби норасоии маблағ, ҳоли марказҳои табобатӣ ва бемористонҳо низ дар ин кишвар ташвишвар ва изтиробомез гардидааст. Қамбуди дорую даво, ноқифоити абзори васоили табобатӣ, қорро тарк кардани иддаи зиёди пизишкон ва ба як суҳан, набудани шароитҳои ба замони муосир созгор дар бемористонҳо ба он оварда расондааст, ки мардуми дар ҷорсӯ қарордошта илоҷи наҷотро дар фирору муҳоҷират ба дигар мамолиқ мебинанд. Дар ин рост, масъалаи тарки ватан намудани ҳазорон нафар, ҳамарӯза тавассути марзҳо ба мамлакатҳои Покистон, Туркия, Эрон, Қатар ва бо роҳу воқеаҳои муҳталиф

(аз тариқи баҳр) ба кишварҳои Аврупо, ба мушкили дигаре дар Афғонистон мубаддал гардидааст. Ба иттилооии раёсати Қумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷунин гурезаҳо бо шумори фаровон дар марзҳои ҷумҳуриямон қамъ омада, дар садади гузаштан ба ҳокӣ сарзамини тоҷикон қарор доранд. Аммо дар ин бобат, муовини сарпарастии Вазорати фарҳанг ва иттилооти ҳукумати Толибон ба суоли хабарнигори телевизиони Ориё-нӯс орому бепарво посух дод, ки ин раванд муваққатист ва муҳоҷирати афгонҳо ба кишварҳои дигар ҳеҷ заминаеу зарурате надорад.

НАҚШИ ҶАМАНҒЕЗ ДАР ПАНЧШЕР

Аз тамошои як барномаи телевизиони Афғонистон – Интернетейшел, ки тоза ба эфир баромадааст, метавон дид, ки ҷӣ тавр дар ин даргириҳо ба асари гулӯлаборону таркишҳо, Донишгоҳи машҳури Панҷшер пурра аз ҳам рехта, ба вайронае табдил ёфтааст. Дарсхонаҳо сӯхтаву ҳокитар гашта, аз курсиву миз ва асбобу таҷҳизот ба ҷуз оҳанпораҳои сиёҳгардида ҷизе боқӣ намондааст. Дар ин вайрона ҳеҷ муҳассилеу толибилме барои минбаъд ба таҳсилу омӯзиш фаро гирифта намешавад. Дар навори дигаре, як сокини ин вилояти тоҷикнишин ҳамчун шохиди бевосита аз қатли одамони беғуноҳ нақл мекунад, ки ҷӣ тавр онҳоро ҷор – панҷнафарӣ дастҳо ба пушт баста ба қатл расонидаанд ва якҷо ба ҳок супурдаанд. Хуллас, фоҷиаяу паёмадҳои ногувори қанг дар Панҷшер аз сӯйи нерӯҳои Толибон то муддатҳои зиёде дар зехни сокинони ин вилоят боқӣ хоҳад монд. Аммо мардуми шӯҷояу иродатманди ин дара ба инояту фазли Худованд, ба ояндаи неку дурахшон эътимоду боварии бузург доранд.

Дар ҳамин ҳол, қанде қабл Президенти Федератсияи Русия Владимир Путин тариқи телевизион изҳор дошт, боиси нигаронист, ки нерӯҳои харосафкану таҳрибкори террористии ДОИШ ва Ал-Қоида аз мамолиқи Сурия ва Ироқ ба Афғонистон ворид гардидаанд, ки ин омил хавфу таҳдидро ба кишварҳои Осиёи Марказӣ меафзояд. Аз ин рӯ, бо дарназардошти вазии ногувори Афғонистон, сарвари Русия аз роҳбарони мамлакатҳои ИДМ даъват ба амал овард, ки дар масъалаи ба расмият шинохтани Ҳукумати Толибон ба шитобқорӣ роҳ надиханд. Аз мушоҳидаҳои рӯзҳои охир дар робита ба вазъи сиёсӣ иқтисодии Афғонистон ҷунин бармеояд, ки Толибон дар иҷрои талабу пешниҳодоти давлатҳои пешрафтаи ҷаҳон ва созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ дар ҳусуси ташкили Ҳукумати фарогир ва тарҷеҳ додан ба ҳуқуқҳои духтарону бонувон, озодии суҳан ва ба таҳсил фаро гирифтани муҳассилин ва таъмини амнияти озодиҳои мардум ҳанӯз ба ҳулосаи дақиқ наомадаанд ва ба яқравашон ҳамҷунон идома медиҳанд. Аз қавли аллома Муҳаммад Иқболи Лоҳурӣ:

*Банд бар по нест, бар ҷону дил аст,
Мушқил андар мушқил андар мушқил аст.*

*Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»*

▶ МАКТАБИ СИЁСӢ

Фарҳанги сулҳ дар эҷодиёти гузаштагони миллати тоҷик мақоми марказӣ дошта, оғоз аз сардафтари адабиёти классикии форсу тоҷик устод Абуабдуллои Рӯдакӣ то осори сардафтари адабиёти муосири тоҷик, устод Садриддин Айний ва адибони минбаъда саршор аз ғояҳои сулҳу дӯстӣ ва ваҳдати ягонагӣ аст.

Таваҷҷуҳ ба арзиши ҳаёӣ ва волои сулҳ дар давраҳои мудҳиш ва хатарноки таърих боз возеҳтару амиқтар таҷассуми худро пайдо кардааст. Дар ин робита, барои мардуми Тоҷикистон масъалаи сулҳу ваҳдати миллӣ басо аҳамияти баланд дорад. Сар задани ҷанги дохилӣ дар оғози солҳои 90-уми асри гузашта, ба тамоми сокинони кишвар таъсири бузурги моливу ҷонӣ расонид ва давлатро даҳсолаҳо аз рушд боз дошт. Хушбахтона, бо талошу заҳматҳои зиёди Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон 27 июни соли 1997 дар шаҳри Москва «Созишномаи истикрори сулҳ ва ризоияти миллӣ» ба имзо расид ва Тоҷикистон давраи бисёр ҳам вазнинро паси

Таҷрибаи сулҳи тоҷикон – намунаи ваҳдатгарой

сар намуд.

Таҷриба ва амалия ба даст овардани сулҳи миёни тоҷикон минбаъд аҳамияти ҷаҳонӣ пайдо намуд, ки онро коршиносони хориҷӣ модели «Сулҳи тоҷикон» низ номиданд. Ин таҷрибаи давлати Тоҷикистон дар ҷодаи таъмини сулҳ, ба Ватан ва ба макони зисти доимӣ баргардонидани қариб як миллион ғуреҷаҳо ва ташкили ҳамгироии иҷтимоии онҳо аз тарафи ташкилоту созмонҳои бонуфуз, аз ҷумла, Созмони Миллали Муттаҳид, Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо воқеъбинона арзёбӣ шуд ва ҳамчун модели нодирӣ сулҳофарӣ эътироф гардид. Воқеан, тарғиби идеяи сулҳу ваҳдат як талош барои хифзи ваҳдати суботи сиёсӣ, созандагӣ, бунёди ояндаи нек ва мубориза бар зидди душманони ин сарзамин мебошад.

Имрӯз чун мо шоҳиди нооромӣ дар баъзе аз кишварҳо, аз ҷумла, дар Афғонистон ҳастем, ҷомеаи ҷаҳониро зарур аст, ки дар роҳи ҳалли мушкилоти сиёсӣ иқтисодӣ гуфтушуниди мусолиҳатомезро мавриди амал қарор бидиҳанд ва таҷрибаи давлатҳои дигар, ба хусус, таҷрибаи сулҳи тоҷиконро барои ҳалли муаммои дохилӣ ҳеш мавриди истифода қарор бидиҳанд. Дар амалияи сиёсӣ ва дипломатияи ҷаҳонӣ ҳикмати «оташро бо оташ ҳомӯш кардан нашоёд», мантиқан бояд амалӣ карда шавад.

Вобаста ба шароити ноороми имрӯзаи Афғонистон, ки дар натиҷаи ба сари қудрат омадани Толибон ҷанги дохилӣ ба вучуд омад, ҳоло ягона роҳи осоишта ва ба манфиати мардуми ин кишвар ва минтақа созгор, гуфтушунид ва барқарорсозии суботи сиёсӣ мебошад. Идома ёфтани вазъи ноором дар ин сарзамин боз ҳам мушкилот ва ҳалли онро душвортар мегардонад, ки таъсири манфии он на танҳо ба давлатҳои Осиёи Марказӣ, балки ба дигар минтақаҳо низ аз эҳтимол дур нест.

Дар чунин вазъи сиёсии минтақа тарғиби идеяи суботи амният аз ҷониби Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аҳамияти баланди сиёсӣ дошта, он ба нафъи тамоми кишварҳо ва созмонҳои ҷаҳон мебошад. Ҳоло ягона роҳи пешгирӣ аз пахншавии идеологияҳои ифротӣ, терроризму ҷудонхоӣ ва поймол намудани ҳуқуқҳои инсон, хифзу барқарорсозии суботи оромӣ ва амният дар минтақа ба ҳисоб меравад.

Ш. САИДЗОДА,
устоди ДДХБСТ

▶ ПЕШРАФТ

Дастовардҳои рӯзафзуни соҳаи маориф

Асри XXI-ро дар ҷумҳурии компютеркунонии оммавӣ ғеъм, ҳато нахоҳем кард. Зеро дар ин давра истифодаи технологияи компютерӣ тамоми табақаҳои ҷомеаро фаро гирифт. Хусусан, бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 4 маротиба қабул гардидани Барномаҳои компютеркунонии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2003-2007, 2008-2010, 2011-2015 ва 2018-2022 «Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022» далели гуфтаҳои боло мебошад.

Дар асоси «Барномаи давлатии таълиқи технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022» омӯзиши фанни технологияи иттилоотӣ аз синфи 5 пешбинӣ шудааст.

Дастовардҳои имрӯз дар соҳаи маориф ва илми кишвар ба солҳои аввали соҳибистиклолӣ қиёснашавандаанд. Агар соли 1991 дар ҷумҳурии ҳамагӣ 30 мактаб сохта ба истифода дода шуда бошад, соли 2020 157 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ, миёнаи касбӣ ва синфхонаҳои иловагӣ барои 63000 ҷойи нишаст сохта ба истифода супорида шуданд. Умуман, аз соли 1991 то имрӯз дар мамлакат 3020 иншооти соҳаи маориф бо зиёда аз 1 миллиону 300 ҳазор ҷойи нишаст сохта ба истифода дода шудааст. Соли 2021 бунёди се мактаб – интернати Президентӣ барои ҷаҳонӣ кулл дар вилояти Хатлон Суғд ва шаҳри Душанбе ба нақша гирифта шудааст.

Дар баробари ин, бояд гуфт, ки яке аз мушкилоти асосӣ дар соҳаи маориф, норасоии муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ дар аксари шаҳру ноҳияҳо мебошад. Соли гузашта ҳамагӣ 14 муассисаи томактабӣ барои 2520 кӯдак бунёд гардидааст, ки ин нишондиҳанда ба талаботи рӯз ҷавобгӯ нест.

Бо мақсади таҷдиди низомии имтиҳонҳои марказонидаи

дохилшавӣ (ИМД) ба муассисаҳои таълими таҳсилоти олии касбӣ (МТТОК)-и Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №114 аз 5-уми март соли 2008 Муассисаи давлатии “Маркази миллии тестӣ” таъсис дода шуд, ки фаъолияти он ба ташкили баргузори имтиҳонҳои

кишвар таҳсил мекунад, ба 285 ҳазор нафар расидааст.

Таҳсили ҷавонон дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ кишварҳои хориҷӣ яке аз ибтикороти муҳими Ҳукумати мамлакат дар самти илму маориф маҳсуб меёбад. Агар дар ин самт, соли 1994 ҳамагӣ 59 нафар

марказонидаи дохилшавӣ (ИМД) ба МТТОК равона гардидааст.

Бо назардошти нақшу аҳамияти баланд доштани ин имтиҳонҳо дар соҳаи илму маориф, муассисаи мазкур таҷдиди сохтор ва тағйири тобеияти идорӣ карда, бо Фармони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ -Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз 10-уми феввали соли 2014, № 138 дар заминаи он Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (ММТНПҚТ) таъсис дода шуд.

Аз соли 2015 инҷониб донишгоҳу донишқадаҳо ва муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ (коллекҳо) ба низомии ИМД ворид карда шуда, қабули донишҷӯён ба ин муассисаҳо тавассути низомии мазкур амалӣ карда мешавад.

Агар то замони соҳибистиклолӣ дар Тоҷикистон ҳамагӣ 13 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ бо 69000 донишҷӯ фаъолият мекарда бошад, имрӯз шумораи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба 41, донишҷӯён ба 245 ҳазор ва бо иловаи донишҷӯёне, ки дар хориҷи

донишҷӯ ба хориҷи кишвар барои таҳсил фиристода шуда бошанд, ҳоло дар хориҷи кишвар зиёда аз 40000 нафар донишҷӯ, магистр ва аспирантҳо ба таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд.

Ғайр аз ин, ҳамасола тибқи квотаи Президентӣ қабули донишҷӯён ба роҳ монда шудааст. Агар дар соли 1997 189 духтар қабул шуда бошанд, соли 2018 638 ва соли 2019 671 нафар духтар тибқи квотаи Президентӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ қабул гардиданд.

Маҳз ба хотири боз ҳам беҳтар ба роҳ мондани омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ, инчунин, барои инкишофи тафаккури техникаи насли наврас, ҳангоми ироаи Паём ба Маҷлиси Олии кишвар аз 26 январи соли 2021 Президенти мамлакат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамасола гузаронидани озмуни «Илм-фурӯғи маърифат»-ро эълон намуданд.

Фарангис НАҶМИДДИНОВА,
омӯзгори МТМУ №34,
шаҳри Душанбе

▶ РУШДИ ТЕХНОЛОГИЯ

Фаъолияти назарраси марказ

Дар давраи соҳибистиклолии мамлакат ба пешрафту рушди технологияи муосир таваҷҷуҳи махсус равона гардид. Соли 2011 Маркази технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди раёсати маорифи Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон таъсис ёфт. Роҷеъ ба фаъолияти маркази мазкур дар вилояти Хатлон, директори он Акмал Нуралӣзода чунин гуфт:

«Марказ дар таъмин намудани муассисаҳои таълими қаламрави вилояти Хатлон бо компютер, интернет, тахтаҳои электронӣ, сканер, принтер ва амсоли ин мусоидат намуда, кормандони он, ҳамчунин, таҷҳизоти таъмирталабро таъмир мекунад.

Барои пурзӯр намудани қор дар самти рушди технологияи муосир дар муассисаҳои таълимӣ “Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ – коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии вилояти Хатлон барои солҳои 2018 - 2022” ба тасвӣ расидааст.

Соли 2021 дар асоси барномаи мазкур 691 адад компютер, 28 адад тахтаи электронӣ, 41 адад видеопроектор ва 70 адад принтер харидорӣ шудааст, ки дар пешбурди қори муассисаҳои таълимӣ ва

омӯзиши хонандагон аз навгонҳои асри нав мусоидат мекунад.

Ҳоло шумораи умумии компютерҳо 24947 адад, компютерҳои таъмирталаб 1578 ададро ташкил дода, 942 адад компютер бо интернет пайваست мебошад. Шумораи тахтаҳои электронӣ 557 ва проекторҳо 874 адад мебошад.

Бояд зикр кард, ки теъдоди хонандагони синфҳои 5-11-и муассисаҳои таълимӣ 424549 нафар аст. Дар муассисаҳои таълимӣ, дар умум, 1202 кабинети технологияи иттилоотӣ, китобхонаи электронӣ мавҷуд буда, 1760 нафар омӯзгор ба хонандагон аз технологияи иттилоотӣ дарс меғӯянд. Соли ҷорӣ 644 нафар аз курсҳои тақмили ихтисос гузаштанд.

Ҳоло 19 маркази тобеи мо дорои мустақилияти молиявӣ ва 8-тои он бо бинои алоҳидаи қорӣ таъмин мебошанд, ки дар онҳо 195 нафар мутахассиси қордону ботачриба фаъолият менамоянд.

Соли 2019 бо муроҷиати роҳбарияти муассисаҳои таълимӣ 1688 адад компютер, соли 2020 2106 адад ва соли равон 865 адад, дар маҷмӯъ, 4659 адад аз таъмир бароварда шуд.

С. АЗИЗӢ, “Омӯзгор”

► ОСОРХОНА

Инъикоси комёбиҳои бузургии давлатдорӣи навини тоҷикон дар замони соҳибистиклолӣ дар Осорхонаи миллии Тоҷикистон ҷойгоҳи хосаро касб кардааст. Дар осорхона толори махсуси намоишӣ сомон дода шудааст, ки бевосита ба даврони Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст.

Дар толори “Истиқлолият” дастовардҳои кишвар вобаста ба ҳадафҳои стратегии давлат пешниҳод гашта, нахуст шиносӣ аз ғушаи “Истиқлолияти энергетикӣ” – и кишвар оғоз меёбад. Дар ин ғуша аксҳо аз рафти ифтихои бузургтарин неруғохҳои замони соҳибистиклолӣ дар ҷумҳурӣ, ба монанди НБО-и «Помир-1», «Сангтӯда-1», «Сангтӯда-2» ба намоиш гузошта шудаанд. Дар экспозитсияи мазкур неруғохӣ барқи обии «Роғун» мавқеи асосиро ишғол менамояд.

Чуноне медонем, аз соли 2008 корҳои сохтмонӣ барқарорсозии НБО-и

«Роғун» аз нав оғоз гардида, бо маблағгузориҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон идора дорад. Неруғохӣ мазкур пуриктидортарин иншооти силсилаи неруғохҳои рӯди Вахш буда, аз 6 агрегат иборат аст,

рин сабт гашта, боиси ифтихору сарфарозии наслҳои имрӯзу ояндаи миллати тоҷик мебошад.

Дақиқияти кори агрегати якум ва дуҷуми неруғохӣ барқи обии «Роғун», ки мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифт,

ҷавобгӯи талабот арзёбӣ гардиданд.

Сиккаҳои мазкур 100 сомонӣ буда, аз нукраи иёраш 925 зарб зада шудаанд. Вазни сиккаҳо 31,1гр буда, кутрашон 38,61мм мебошанд. Дар мар-

«100 сомонӣ», «Ag 925 31,1g» ва дар гирди сикка навишторӣ «Ҷумҳурии Тоҷикистон» «Republic of Tajikistan» инъикос ёфтааст.

Дар маркази пушти сиккаҳо сарбанди НБО-и Роғун тас-

Сиккаҳои рамзии НБО-и «Роғун»

ки тавонони ҳар кадом 600 мегаваттро ташкил медиҳад. НБО-и «Роғун» бо иқтидори 3600 мегаватт (беш аз 17 миллиард киловатт - соат) калонтарин неруғохӣ барқи обӣ дар минтақа хоҳад буд.

Хушбахтона, рӯзи 16 ноябри соли 2018 чархаи якум ва 9 сентябри соли 2019 чархаи дуҷуми НБО-и «Роғун» аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба истифода дода шуд, ки ин рӯйдодӣ муҳими таърихӣ аҳамияти минтақавӣ ва ҷаҳонӣ дорад. Оғози кори НБО-и «Роғун» дар таърихномаи навини Тоҷикистони озоду соҳибхитёр бо ҳарфҳои зар-

бо гузоштани сикка муайян кази рӯи сиккаҳо Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон нахустин агрегатҳои неруғох ва зерӣ нишон навиштаҷоти

вир шуда, дар атрофи ин тасвир навиштаҷоти «Оғози кори НБО-и «Роғун», «Launch of Rogun HPP» ва санаи «16.11.2018» инъикос ёфтааст. Сиккаҳои мазкур дар китоби воридотии Осорхонаи миллии Тоҷикистон таҳти рақамҳои осорхонавии КВ-16016 ва КВ-17100 ба қайд гирифта шудаанд.

Сиккаҳои мазкур дар Осорхонаи миллии Тоҷикистон асрҳо ҳамчун нигораҳои нодирӣ даврони соҳибистиклоли кишвар ҳифз ва муаррифӣ гардида, доир ба иншооти бузургии аср ва қаҳрамони мардуми сарбаланди тоҷик қисса хоҳанд кард.

Фирдавси АБДУЛҲАМИД,
сардори шӯъбаи таърихи нав ва навини Осорхонаи миллии Тоҷикистон

► ТАБИАТШИНОСӢ

Омӯзиши илмҳои биологӣ вусъат меҷаҳад

Дар Паёми имсолаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чун дар солҳои пешин ба соҳаи илму маорифи кишвар, аз ҷумла, ба масъалаи рушди фанҳои дақиқ, омӯзиши технологияҳои муосир ва таҷҳизонидани озмоишгоҳҳои таълимию илмӣ дар муассисаҳои таълими дикқати махсус зоҳир шудааст. Дар ҳақиқат, пешрафти босуръати илму техника ва раванди рӯзафзунӣ ҷаҳонишавӣ дар ҷомеаи муосир дигаргуниҳои назаррасро ба вуҷуд оварда, аз муассисаҳои таълими тақозо менамояд, ки ҷиҳати омӯзиши фанҳои дақиқ талоши бештар намоянд.

Баҳри баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот, махсусан, омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ роҳи усулҳои муосирро ҷустуҷӯ ва дар раванди таълим онҳоро бояд татбиқ намуд. Солҳои охир барои таъмини озмоишгоҳҳои таълимию илмӣ бо таҷҳизоти замонавӣ дикқати бештар дода мешавад.

Пешвои муаззами миллат роҳандозии тадбири муҳим - “Бист-солаи рушди омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ барои солҳои 2020-2040”-ро пешниҳод намуданд, зеро танҳо ҷомеаи бо донишҳо ва тафаккури техникӣ мусаллаҳ меваронад алайҳи ҳама гуна бухронҳои рақобатпазир, тобовар ва муваффақ бошад. Таъсири илм ба тамоми самтҳои ҳаёти инсон: технология ва саноат, иктисодиёт, кишоварзӣ, сиёсат, фарҳанг ва ҷаҳонбинӣ торафт меафзояд. Кашфиёту дастовардҳои илмию техникӣ олимони муосир ба ҳаёти мо ва умуман, ба тақдири тамаддун нисбат ба қорҳои анҷомдодаи донишмандону сиёсатмадорони гузашта таъсири хеле амиқ гузоштаанд.

Шояд на ҳама хонандагонӣ мо ба умқи фанҳои биология сарфаҳм мекунанд, агарки ба ин фан аҳамият надиданд ва дарсҳои ҳамаҷузро аз худ накунад. Барои ин бояд мо,

омӯзгорон, ба шогирдонамон аз рӯи меҳр ва донишу малака савод омӯзем ва аз онҳо талаб бикунем, ки дар баробари дигар фанҳои биологияро амиқ омӯзанд. Зеро ҳангоми омӯختани биологияи умумӣ мо ба қонунҳои умумие, ки онҳоро олимони дар илмҳои биохимия, ситология, генетика, таълимоти эволюционӣ, экология ва ғайра

таҳқиқ мекунанд, шинос мешавем. Чунончи, бо ягонагии табиат, мубодилаи моддаҳо, инкишофи табиати зинда, инкишофи таърихи мавҷудоти зинда, тағйирпазирӣ, аз насл ба насл гузаштани аломатҳо, асоси ҳуҷайравӣ доштани мавҷудоти зинда, оғози инкишоф аз ҳуҷайратухми бордор ё бордорнашуда, мутобиқшавии организмҳо ба шароити муҳити зист ва ғайра. Яъне, олимони ба воситаи фанҳои умумибиологӣ мавҷудоти зиндари бо роҳҳои гуногун омӯхта, аз натиҷаи он хулосаи илмӣ умумибиологӣ мебароранд. Муайян сохтани хосиятҳои умумии мавҷудоти зинда, муқаррар кардани сабабҳои гуногуншаклӣ, робита, сохт ва шароити муҳити зист вазифаи асосии фанҳои биология мебошад.

Аҳамияти амалии биология дар оянда низ зиёдтар хоҳад шуд, зеро аҳолии кураи Замин афзуда истодааст

ва бо ҳуҷуқи ашӣи зиндагӣ таъмин кардани он душвориро пеш меорад. Яке аз роҳҳои афзун гардондани захираи ҳуҷуқӣ, баланд бардоштани ҳосили зироатҳои кишоварзӣ аст. Ин қор бидуни дастовардҳои илмҳои биологӣ ғайримумкин мебошад.

Пас аз донишони муҳимияти фанҳои биология шавқи хонандагон ба

омӯхтани он зиёд мешавад. Албатта, мо ҳуб оғаҳем ва ҳамаҷузро ба назар мерасад, ки аксар шогирдонӣ мо ба омӯхтани ин фан шавқи беандоза доранд...

Мо бояд омӯзиши муқаддимаи табиатшиносиро аз қӯдакистонҳо шурӯ намуда, дар тамоми зинаҳои минбаъдаи таҳсилот омӯзиши табиатшиносӣ муосирро барои тамоми соҳаҳо ва ихтисосҳо ба роҳ монем, стандарт ва нақшаву барномаҳои таълимиро бо дарназардошти бартарӣ додан ба омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ таҷдиди назар намоем, муассисаҳои таълимиро бо асбобҳои аёнӣ ва лавозимоти озмоишгоҳии муосир таъмин созем.

Дилноза ИСРОИЛОВА,
омӯзгори биологияи
мактаби №5-и ноҳияи Фирдавсӣ

► МАҲФИЛ

15-уми октябри соли равон дар толори фарҳангии ДДОТ ба номи С. Айни маросими рӯнамоии нусхаи электронии «Донишноми Донишгоҳи омӯзгорӣ» баргузор гардид. Ҳамоишро бо сухани муқаддимаӣ муовини ректор оид ба илм Ақобир Мирзозаҳимов ифтихо намуда, иброз дошт, ки дар доираи омодагӣ ба таҷлили бошқӯҳи 90-солагии донишгоҳ як силсила китобҳои интишор

«Донишноми Донишгоҳи омӯзгорӣ» рӯнамоӣ шуд

мегарданд, ки «Донишноми Донишгоҳи омӯзгорӣ» яке аз онҳост. Профессор С. Ҳоҷазод, узви ҳайати таҳририяи донишнома иброз дошт, ки ҳайати таҳририя тӯли як сол пурмаҳсул қор карда, нусхаи аввалияи китобро омода кард, ки аз 860 саҳифа иборат аст. Китоб маводи фаровон ва пурқиматро оид ба ҷеҳраҳои илму адаб, ҳайати профессорони омӯзгорон, сохтори донишгоҳ, факултетҳо ва кафедраҳо, инчунин, шахсиятҳои маъруфи кишвар, ки ин даргоҳи маърифатро хатм кардаанд, фаро гирифтааст. Сипас, нусхаи электронии «Донишноми Донишгоҳи омӯзгорӣ» рӯнамоӣ шуд. Таъкид шуд, ки Донишноми Донишгоҳи омӯзгорӣ, ки ба ифтихори ҷашни 90-солагии ин даргоҳи илму маърифат интишор мегардад, дастоварди бузурге ба ин ҷорабинии фарҳунда хоҳад буд.

«Омӯзгор»

ИСТИҚБОЛ

Иди кишоварзон

Аз рӯи маълумотҳои таърихӣ таҷлили ҷашни Мехргон аз замони давлатдорӣ Сосониён ибтидо мегирад. Ишора мешавад, ки Хурмуз, писари Шопури Сосонӣ, ин идро ботантана таҷлил менамуд. Ин оини неки мардуми эронинажод ба аҳли санъат, ҳунар ва мусиқӣ низ таъсир мерасонд: дорбозон, базлагӯён, ҳозирҷавобон, аскиячиҳо, паҳлавонони халқӣ маҳорату салиқаи ҳудро нишон медоданд ва шоистаи таҳсини офарин мегардиданд.

Бояд иқрор шуд, ки иди Мехргонро шоирони адабиёти классикии форсу тоҷик зиёд ваф намуданд. Аз қавли сарчашмаҳои таърихӣ, дар бахши мусиқӣ ва санъат, оҳанги «Мехргон» вучуд доштааст. Бар замми ин, дар замони зиндагии Борбади Марвазӣ танинандоз будани оҳанги

*Мехрубонӣ кун ба ҷашни
Мехргону рӯзи меҳр,
Мехрубонӣ беҳ ба рӯзи
меҳру ҷашни Мехргон.*

Боиси ҳушист, ки кормандони пажӯҳишгоҳи мо иди Мехргони Ҷазирадор бо меҳру муҳаббат, рафокату ваҳдат ва сулҳу озоиши бардавоми миллий ва дастархон оростану шукр ба ҷой

дилпазири «Мехргони бузург» дар таърихномаҳо оварда шудааст. Бесабаб нест, ки устоди шоирон Абуабдулло Рӯдакӣ иду маросимҳои гузаштагон – Наврӯз Сада ва Мехргонро тараннум намуда, дар сифати Мехргон гуфтааст:

*Малико, ҷашни Мехргон
омад,
Ҷашни Шохону Хусравон
омад.*

Мувофиқи солшумории ниёгонамон, агар 21-уми март ҷашни Наврӯз ҳамчун оғози сол таҷлил гардида, деҳқонону кишоварзон дони умед коранд, ҳосили онро дар фасли тирамоҳ, яъне 22-юми сентябр, ки оғози моҳи Меҳр аст, ҷамъоварӣ менамоянд. Аз ин рӯ, ҷашни Мехргонро ҷашни ҳосил низ меноманд. Ҳосил бошад, дастранҷи кишоварзу боғдорон мебошад.

Ҷи тавре ки Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид доштанд: «Мехргон яке аз куҳантари ҷашнҳои мардуми ориёинажод буда, гузаштагонамон онро ҳамчун ситоишу ниёиши Меҳр ё Митр ва рамзи аҳду паймон ва дӯстиву муҳаббати оини меҳрпарастӣ таъбир кардаанд. Мехргон иди ҷамъоварии ҳосили рӯндаи деҳқон, иди фаровонӣ, шодию нишот, дӯстию рафокат, ваҳдату ягонагӣ ва меҳру садоқат аст». Дар ин бобат Масъуди Саъди Салмон хуш гуфтааст:

овардан табдил додаанд. Ин ҳам натиҷаи сиёсати собитқадамонаи давлати мост, ки халқро муттаҳиду зафарманд ва яқдиду ҳаммаслак гардонида, асолати неки гузаштагонро пос медорад.

Хулоса, аз баракати истиқлол ва муттаҳидии халқ, озоиши бардавом ва ҳамдиливу ҳамраъиӣ мардум, бар асари бунёдкориву созандагӣ, нияту ҳадафҳои неки мардуми дилсӯзи Ватан, сарчамъиву ваҳдати миллат, анъанаҳои ҳубу шоёни гузаштагон эҳё гашта, зиндагиро нур бахшидаанд.

Ҳодимони илмии Институти хокшиносии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон кӯшиш ба харҷ медиҳанд, ки ҳамасола ҷашни муқаддаси ниёгонамон - Мехргонро бо дастовардҳои назаррас пешвоз гиранд.

Ҳоло дар айёми фарорасии иди Мехргон офтоб ба бурчи Мизон расида, замин-модар меҳрашро тавассути ҳосили зироат, меваҳои шаҳдбор ба ҳамагон ҳада мекунад.

Идҳои суннатию таърихӣ аҷлодонамон маҳз дар замони Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав эҳё гардида, хар сол бо фаро расидани тирамоҳи заррин яке аз ин идҳои бузург, ҷашни Мехргон бо шукӯху тантанаву хосса таҷлил мегардад.

Ш. ХОҶАЕВ,
*директори Институти
хокшиносии ва
агрохимияи АИКТ,
Т. ХОҶАЗОД,
*рӯзноманигор**

МУАРРИФӢ

Раҳбару омӯзгори комёб

Нигора Сулаймонова хатмкардаи факултати химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон буда, беш аз даҳ сол аст, ки дар таълимгоҳҳои шаҳри Душанбе фаъолияти пурбору бавусъат дорад. Дар мактабҳои №№67, 54, 79, 1 ва 55-и пойтахт ба сифати омӯзгори химия ва технологияи иттилоотӣ, ҷонишини директор кор кардаву дар таълиму тарбияи шогирдонӣ фаъол нақши шоиста гузоштааст. Аз моҳи июни соли равон дар вазифаи директори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №52-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ кор мекунад. Дар байни аҳли маорифи пойтахт ҳамчун омӯзгор ва раҳбари соҳибхирату фазилатманд ва тозақору навоар шинохта шудааст. Пайвасти кӯшиш бар он дорад, ки си-

фати таълиму тарбия баланд бошад ва дар дабистон барои таҳсили шогирдон ва фаъолияти устодон шароити созгор фароҳам оварда шавад. Ҷонибдори татбиқи васеи усулҳои фаъоли таълим ва усули тадريس босалоҳият мебошад ва ба худомӯзии устодон таваҷҷуҳи хоса дорад.

Нигора Сулаймонова омӯзгори эҷодкор аст ва ҳамбаста бо фаъолияти роҳбарии омӯзгории ҳамарӯзааш, ба таҳияву эҷоди мақолаҳои методӣ ва лавҳаю хабарҳо машғул мешавад. Намунаҳои нигоштаҳоиаш дар матбуоти кишвар рӯи ҷоп омадаанд. Дар зер мақолаи тозаҷоди ин устоди варзидаро оварда, барояш идомаи фаъолияти пурфайз таманно мекунем.

Тамаддуну фарҳанги халқи тоҷик хеле дерину рангин аст ва аз ҷумла, маросиму ҷашнҳои ҷолибу пурмухтавоеро фаро мегирад. Ҷашнҳои фархундаи миллии тоҷикон - Наврӯзу Мехргон, Садаю Тиргон ҳазорсолаҳост, ки бо шукӯху тантана таҷлил мешаванд. Ҳар яке аз ин ҷашнҳо мазмуну сохтор, таъриху анъана ва махсусиятҳои худро доранд ва бо таъриху ҳастиву фаъолияти тарзи зиндагии мардум иртиботманданд

ҷидду ҷаҳди фаровон ба харҷ дод ва пас аз ӯ дар замони салтанати Сомониён таҷлили Мехргон ба авҷи аълояш расид.

Мутобиқи солшумории Яздигурдӣ моҳи панҷуми сол Меҳр номида мешуд. Ниёгонамон рӯзи понздаҳуми моҳи меҳро Рӯзи меҳр меномиданд ва маҳз дар ҳамин рӯз Мехргон таҷлил мегардид. Маъмулан ҷашн якчанд рӯз (то як ҳафта) идома меёфт. Рӯзи аввали ид Мехргони омма ном

Дар замони Шӯравӣ ҷашни Мехргон якҷо бо номаш аз ёдҳо фаромӯш шуда буду амалан таҷлил намегардид. Дуруст аст, ки дар як давраи муайян хангоми тирамоҳ, пас аз ғунҷини ҳосил ташкили ҷашнворае бо номи иди Ҳосилот як навъ ҳукми анъанаро гирифта буд, вале он таркибан ва аз лиҳози мухтавою тарзи таҷлил аз Мехргон фарсахҳо дур қарор дошт. Танҳо дар айёми соҳибистиклолии ҷумҳурии азизамон қуллӣ ҷашну оинҳои бостонию миллии халқамон аз нав эҳё шуданд ва бо русуму тариқи анъанавии беш аз ҳазорсолашон таҷлил мешаванд. Мехргон ҷашни зебою дилпазир ва камназири ниёғони тамаддунпарвару заҳматкаши мост.

Он бо орзуи омор, азму ният ва хостаҳои некманишонаи тоҷикон иртиботи ногусастанӣ дорад. Мехргон ҷашни суруру шодӣ аз ҳосил, аз серию пурию фаровонӣ, аз комёбиҳо дар давоми сол мебошад ва ҳамбастагӣ бо таманноҳои нек, чун озоиштагию дӯстию рафокат дорад. Решаи номи ин ҷашн аз вожаи меҳр аст ва меҳр ба зиндагию қору ҳамзистиро ифода менамояд. Шоири бузург Масъуди Саъди Салмон бо таманниёти воло нигоштааст:

*Рӯзи Меҳру моҳи Меҳру
ҷашни фарруҳ - Меҳргон,
Меҳр бифзой, эй нигори
моҳчеҳри меҳрубон!*

ТАҶЛИЛ

Эҳёи суннатҳои ниёгон

Миллати тоҷик дорои фарҳанги ганӣ буда, расму оин, урфу одат ва иду ҷашнвораҳои хоса дорад, ки ҳар кадом ҳикмати худро дорад. Ин ё он ҷашнвора дар асоси замону фазои муайян, ки ба табиати зинда рабт доранд, таҷлил мегарданд. Дар тақия ба санаҳои дақиқи таҷлили ҷашнвораҳо гуфтан мумкин аст, ки ниёғони мо дониши хуби табиӣ ва астрономӣ доштаанд. Эҳё намудани ин ҷашнвораҳо, маҳз ба хоҳири пайвастании насли айём бо гузаштагонӣ бофарҳанг хуб аст.

Ҷашнҳои Наврӯз, Мехргон ва Сада идҳоеанд, ки бо эҳёи табиат, ҳосилгундорӣ, тағйирёбии боду ҳаво пайвандӣ доранд. Тавре медонем, Наврӯз санаи 21-22-уми март, ки шабу рӯз баробар мешаванд, ҷашн гирифта мешавад. Дар баробари ин, аз номаш пайдост, ки рӯзи нав, бедоршавии табиат, ивазшавии ранги табиат, оғози киштӣ кор мебошад. Наврӯз робитае ба дину сиёсат надорад, он сирф ҷашни табиат, ҷашни идомаи ҳаёт ва сарсабзии сайёра аст. Анъанаҳои наврӯзӣ низ сирф тобиши гигиенӣ доранд. Бӯрӯқубон, поккӯрӣ намудани хонаву қошона, аз хона дур кардани зарфҳои шикаста гувоҳи гуфтаҳои болоянд. Ташкилу баргузории мусобикаву бозиҳои варзишӣ ба тарзи ҳаёти солим ҷалб кардани ҷавонон мебошад.

Ҷашни Мехргон низ робитаи зич ба табиат дорад. Агар дар иди Наврӯз деҳқон киштӣ кор оғоз кунад, дар Мехргон аз ҳосили бадастовар-

даи худ шодӣ мекунад. Мехргон иди фаровониву ҳосилгундорист, ки рӯҳияи мардумро болида мегардонад. Маҳз дар арафаи иди Мехргон таҷлил намудани иди харбӯзаву каду ҳадафнок аст, зеро ин ҷашнвораҳо дар вучуди омма ҳисси меҳнатдӯстиро тарбия мекунад.

Иди Сада, ки 50 рӯз пеш аз Наврӯз, яъне, 30-31-уми январ ҷашн гирифта мешавад, омодагӣ ба ҷашни Наврӯз аст. Ба қавли Абурайҳони Берунӣ, аҷлодони барӯманди мо шабу рӯзро алоҳида ҳисоб мекарданд, ки он дар якҷоягӣ то расидани Наврӯз 100 шабу рӯзро ташкил менамуд. Сада муждагонӣ аз омад-омади гармихост, рамзи ғалабаи рӯшанӣ бар торикӣ, неки бар бадист.

Дар мавриди ҷашнҳои аҷлодӣ сарчашмаҳои таърихӣ зиёд маълумот додаанд. Ҳамчунин, дар осори адибону шоирон бо ин мафҳумҳо вохӯрдан мумкин аст. Аз ҷумла, дар “Шоҳнома”-и Ҳаким Фирдавсӣ дар бораи ҷашнҳои Наврӯз, Мехргон ва Сада далелҳои аҷиб оварда шудаанд. Фирдавсӣ агар ҷашни Наврӯзро ба Шох Ҷамшед рабт диҳад, ҷашни Садаро ба Ҳушанг вобаста медонад, зеро шох Ҳушанг оташ афрӯхтанро ба омма омӯзонидасту бо ин сабаб оташафрӯзиро рамзи гармиву рушноӣ дониста, дар Сада гулхан меафрӯзанд.

Гулҷеҳра ҒАРИМАДОВА,
*омӯзгори таърих ва ҳукуки
МТМУ №46, ноҳияи Варзоб*

Дар шаҳру ноҳияҳои Роғуну Турсунзодаю Тоҷикобод иди Мехргон - ҷашни ҳосилот пуршукӯҳ таҷлил гардид.

Аз корномаи ту белида руҳи миллат, Ҳар қолмӯби ту - авҷи ғуфӯҳи миллат.

► ШОДБОШӢ

Аҳли варзиш, олимону устодон, мураббӣни мумтоз, собикадори соҳаи тарбияи ҷисмонии мамлакат, кулли варзишгарон ва алоқамандони мактабу маорифро ба ифтихори роҳи нимасраи ғафӯлиятро тай задани ин ягона мактаби олии варзиши миллат - Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С.Раҳимов самимона табрик ва шодбош мегӯям.

Воқеан ҳам, варзиш ҳамчун воситаи обутоби ҷисмонӣ ва тақмили саломатӣ ханӯз аз замони хеле қадим дӯсту ёвар ва ҳамқадами доимии ҳар ҳонадони миллати тоҷик ба шумор мерафт. Авлоду аҷдоди варзишдӯсти мо ба сабақату мусобикаҳои суннатии миллӣ, ба монанди паҳлавонӣ, дорбозӣ, шатранҷ, бозии чавгон, пойгатазию найзаафканӣ, човандозӣю аспдавонӣ... пайваста шугл варзида, ин навъҳо ва дигар намудҳои варзиши аз ниёгон меросирифтаре вобаста ба пешрафти ҷомеа рушду сайкал меоданд.

Бонси ифтихор ва шукргузори, ки авлодони гузаштамон, чун Рустаму Сухроб, Авазу

Муҳаммадюсуф ИМОМЗОДА, вазирӣ маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

шуда, то охири ҳаёти ибратбахшаш роҳбарии ин боргоҳи донишдӯзию маҳоратро ба уҳда дошт.

Пас аз ӯ Федор Прокофьевич Репа, ки аз зумраи таълимгирифтагони солҳои 1946-1947 дар Донишкадаи омӯзгории шаҳри Душанбе буди дар ҳаёти ҷамъиятию сиёсӣ ва маъмурии Тоҷикистон саҳми бориз дошт, ректори донишкада таъйин мешавад. Ин шахси номвар дар вазифаҳои масъули сардори умури мактабҳои Вазорати маорифи ҶШМ Тоҷикистон, ноиби ректор (проректор) доир ба корҳои илмӣ ДДТ ба номи В. И. Ленин, устоди Донишкадаи давлатии омӯзгории пойтахт кор кардааст. Солҳои 1975-1988 ҳамчун ректори Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ғафӯлияти басо ибратбахш нишон додааст.

Боргоҳи азамат

(Ба муносибати 50-солагии ДТЧТ ба номи С. Раҳимов)

Ин ҷо макони нағмаву фанду фиреб нест,
Ин ҷо макони хеш ба афлок бурдан аст.
Истода рост дар сари як по тамоми рӯз,
Ин ҷо макони ахтари тобон шумурдан аст.

Ин ҷо қабӯтар, эй чавон, асло машав, машав,
Ин ҷо уқоб бош ва ё шер, ё паланг.
Ин ҷо ба рағми он ки рақиб аст баҳри ту,
Ҳоҳӣ, ба об пой бимон, бош чун наҳанг.

Аз рӯзи ҳаст ғаштанаш ин ҷо ҳақиқат аст,
Бинмо, агар ки омадӣ ин ҷо, таҳорате.
Бинмо ба сӯи он ки туро ҳаст кардааст,
Мардонавор, банди хокӣ, ибодате.

Доништа бош ҳарфи маро, боз гӯямат,
Ин ҷо макони зисти садҳо таҳамтан аст.
Ин ҷо макони Коваву Исфандиёри ҷуст,
Ин ҷо макони Рустаму Сухробу Бежан аст.
Нуруллоҳи ОРИФ

Маскани мардонагӣ

Эй маскани ҷасорат, майдони паҳлавонон,
Эй дарғаҳи шуҷоат, эй марзи сабздомон,
Панҷоҳ соли умрат бигашт бо шуҷоат,
Бодо муборак ин ҷашн – ин рӯзи ҷовидонӣ.
Зебуннисову Дилиод, Мавзуную Азалию –
Парвардаҳои бонанг дар арсаи ҷаҳонӣ.
Мардонавор бардошт номат Сайидмуъмин,
Бошӣ ягона бар мо чун хотироти ширин.

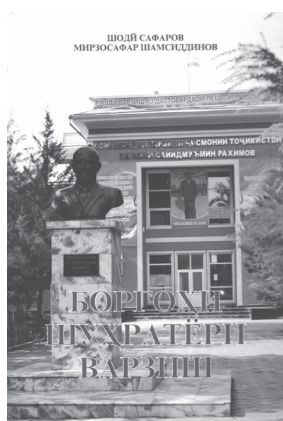
А. ШАҶОАТОВ,
устоди донишкада

Ҳадя ба ҷашн

Ба ифтихори 50-умин солгарди таъсиси Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С.Раҳимов китобе бо номи «Боргоҳи шухратӣ варзиш» ба нашр расид.

Муаллифони китоб, устодони варзида Шодӣ Сафаров ва Мирзосафар Шамсиддинов кӯшиш ба ҳарч додаанд, ки дар заминаи далелу рақамҳои ҷолиб ва ҳаводиси хотирмон аз муҳимтарин лаҳзаҳои ғафӯлияти нимасраи донишгоҳ ёдовар шаванд ва нақши барҷастаи ин мактаби олиро дар рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар саросари мамлакат таъкиду собит намоянд.

Китоби «Боргоҳи шухратӣ варзиш» бо ду забон (тоҷикӣ ва русӣ) таҳия шудааст ва силсилаи суратҳои рангаро, ки лаҳзаҳои ғафӯлияти аҳли донишқадаро инъикос менамоянд, дар бар мегирад. Он, воқеан ҳам, ҳадяи шоистаи мондагирест бахшида ба 50-солагии боргоҳи варзишгарони мумтози кишвар.

Гӯргулӣ, Шералию Нуралӣ, Темурмалику Восеъ, Гурдофарид ва Таҳмина... ҳама мардони ғайру бонувони далер, мушқилнописанду пурзӯру тавоно буданд.

Дар солҳои бистуму сиюми садаи гузашта баробари таъсис ва ташкили мактабу дабистонҳо дар як сатҳ бо дигар навъу намуди машғулиятҳо ба таълими фанни тарбияи ҷисмонӣ роҳи васеъ кушода мешуд. Собикадорони муҳтараму ғиромии мо, муҳаққиқону мутахассисони соҳаи маориф нек огоҳанд, ки қуҳантарин мактаби олии тоҷикон ин Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи устод Садриддин Айнист, ки дар ибтидои соли 1932 таъсис ёфту дар ҳаёти мактабу маорифи Тоҷикистони ҳамонвақта таҳаввулотӣ ҷиддие ба вуқӯъ пайваст. Баъдан дар як радиф бо факултетҳои дигари барои ҳамон давра замон ниҳоят зарур шурӯъ аз соли 1954 факултети ҷаҳиди география, тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш таъсис дода шуд. То соли 1971 ин факултет дар тарбия ва қамолоти устодону варзишгарон ва мураббӣни соҳаи варзиши Ватани азизамон саҳми шоиста гузошт.

Бо қарори Шӯрои вазирони СССР аз 15-уми март соли 1971 дар базаи факултети тарбияи ҷисмонии Донишқадарӣ омӯзгории шаҳри Душанбе Донишқадарӣ тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон таъсис меёбад. Устоди варзида Тохир Умаров нахустин ректори донишқадарӣ тозатаъсис таъйин

Ақсар биноҳои маъмурӣ, хобгоҳҳои умумӣ ва варзишгоҳҳою китобхонаи донишқадарӣ маҳз замони роҳбарии ҳаминаи шахсият бунёд ёфтаанд.

Умуман, дар давоми ин роҳи нимасра ҳамаи шахсиятҳои арзанда, ба мисли Тохир Умаров, Репа Прокофьевич, Қамонбардор Шукроев, Бӯрихон Ҷобиров, Иброҳим Ҳасанов, Абдуҷаббор Сатторов, Абдурахмон Маҳмадов ва Абдулҳаким Розикзода ба сифати роҳбар дар ин мактаби олий ғафӯлияти пурсамар доштаанд ва дар рушду тақомули ин боргоҳи азамати варзиши миллат нақши шоиста гузоштаанд. Лоик ба ёдоварист, ки давоми 10 соли охир ректори донишқадарӣ Шодӣ Сафаров шухрати ин боргоҳро боз ҳам боло бардошт.

Воқеан ҳам, варзиши тоҷик давоми ин 50 сол ҳамбаста ба ғафӯлияти Донишқадарӣ тарбияи ҷисмонӣ рӯ ба инкишоф овард. Мо бо исму насаби баҳодурони арсаи варзиш, ки нахуст машқу алифбои соҳаро аз ҳаминаи боргоҳи илму маърифат, ҷасорату мардонагӣ меомӯзанд, ифтихормандем.

Имрӯз беш аз 200 нафар шогирди ин донишқадарӣ аз ғафӯли дастаҳои мунтахаби Тоҷикистони азиз маҳсуб меёбанд, ки ин ифтихори бузург аст.

Бори дигар ҷомеаи омӯзгорӣ, аҳли варзиш, собикадорони соҳа, устодону мураббӣни ин боргоҳи шухратӣро ба ифтихори 50-умин солгарди донишқадарӣ табрику таҳният гуфта, барояшон пирузиҳои нав ба нав, сарбаландию сиҳатмандӣ таманно менамоям.

Дар Донишгоҳи давлатии Данғара бахшида ба иди Меҳргон ҳамоиш баргузор шуд.

Парчамфароз ҳастӣ дар ҷабҳаи ҷасорат, Аз туст ғашта афзун шаъну шукӯҳи миллат.

КОРНОМА

Аз таърихи ташкил ва пайдоиши Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов, ки инак, умри нимасра насибаш гаштааст, ҳарф задан бароям мояи ифтихор ва сарфарозист.

Аслан, 50 сол дар оинаи таърих ҳеҷ аст. Аммо дар зарфи ним аср бунёдкорӣ созандагӣ, ҳодисот, воқеаҳои хотирмони зиёде ба вуқӯ пайвастанд. Ин солҳо барои мо солҳои нишотбахшу хотирмонанд. Ба сарчашмаҳои таърихӣ ва зинаҳои камолоти ин борҳои муқаддас назар афканда, хушнуд аз он мегардам, ки пояи устувори он асосан ба таърих ва таъсисёбии Донишқадаи омӯзгории пойтахти кишварамон – шаҳри Душанбе сахт марбут мебошад.

Нахустфакултети тарбияи ҷисмонӣ дар ҳамгирӣ бо факултети ҷуғрофия ва варзиш соли 1945 таъсис ёфтааст. Донишманди асилу тавоно, номзоди илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи гимнастика, профессори муҳтарам, Устоди варзиши Иттиҳоди Шӯравӣ ва Ҷумҳурии Тоҷикистон, Мураббии шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Аълоҷии маорифи Иттиҳоди Шӯравӣ ва Ҷумҳурии Тоҷикистон, устод Тошмурод Мустафоқулово ҳоло 81- сола аз аввалин шогирдони ин факултет мебошад. Дар навбати аввал хатмунандагони синфҳои 7 ва 8 дар факултет қабул шудаанд.

Баъдан вобаста ба пешрафту тақомул ва инкишофи соҳаи варзиш зарурат пеш омад, ки дар ҳама макотиби миёнаи умумӣ фанни тарбияи ҷисмонӣ ба таври пурра роҳандозӣ гардад.

Мусаллам аст, ки макотиби олий касбияти соҳаро вобаста ба пешрафти ҷомеа роҳандозӣ ва мутобик мегардонанд. Дастуру ҳидоятҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, аз ҷумла, ба рушди варзиш нигаронда шудаанд.

Борҳои ягонаи варзиши ҷумҳурӣ, ки имрӯз Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С.Раҳимов ном дорад, 15-уми март соли 1971 дар асоси амри Шӯрои Вазирони Совет Иттиҳоди Шӯравӣ дар заминаи факултети тарбияи ҷисмонии Донишқадаи омӯзгории шаҳри Душанбе таъсис ёфтааст. Месазад, ки ба ифтихори 50-умин солгарди таъсиси он рӯзе ба гузашта намоём. Дар таъсис додани сохтори Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон донишқадаҳои омӯзгории тиббии Тоҷикистон ва собиқ Кумитаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши назди Шӯрои Вазирони Тоҷикистон саҳми бориз доштаанд.

Соли нахуст ба факултетҳои омӯзгории варзиш 620 донишҷӯ аз чор ҷумҳурии бо мо дӯсти

Ошёнӣ парчамафрозон

ҳамсоя қабул гардида, баъд аз ҷаҳор соли таҳсил 230 нафар толибилм донишқадаро хатм намуданд. 23-юми июни соли 1971 нахустин ректори донишқадаи тозатаъсис Тоҳир Умарович Умаров, ки аз моҳи августи соли 1962 то моҳи июни соли 1971 ҳамчун ректори Донишқадаи омӯзгории шаҳри Қўлоб кор мекард, таъйин мешавад.

Он солҳо талабот ба мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ дар дабиристон музофот, махсусан дар кӯхистони дурдаст пайваста меафзуд. Ба ҳамин хотир салоҳ дониста шуд, ки тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд. Зарурат пеш омад, ки масъулини донишқада бо мактуби дархостӣ ба Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба Кумитаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муроҷиат намоянд. Дар асоси ин муроҷиат соли 1975 сарогоз шӯбаи ғойбхонон ва соли 1981 бошад, факултети пеш аз даъвати ҳарбӣ ва тарбияи ҷисмонӣ дар заминаи кафедраи алоҳида таъсис ёфтанд, ки дар тайёр намудани мутахассисони соҳаи варзиш ва ҳарбӣ нақши шоиста доштанд.

Имрӯз донишқада аз рӯи ҳамаи зинаҳои таҳсилоти олии касбӣ барои омода намудани мутахассисон руҳсатнома дораду дорои 20 кафедраи таҳассусӣ, устодону олимони воломақом ва фаъол мебошад.

Дар зинаи бакалаврият (шакли таҳсили рӯзона) аз рӯйи 4 ихтисос (ҳамзамон ҳамаи ихтисосҳои дигар зертобеи ҳамаи ҷаҳор ихтисосанд) таҳсил мекунанд. Дар зинаи бакалаврият шакли таҳсили фосилавӣ аз рӯйи ихтисоси тарбияи ҷисмонӣ ва ҳамчун таҳсилоти дуюм (бо ихтисоси интихобнамудаи довталаб) роҳандозӣ карда мешавад.

Дар ҳамаи 5 факултети донишқада дар соли таҳсили 2020-2021 7.852 нафар донишҷӯ таҳсил доштанд.

Дар шӯбаи ғойбхонон 1.475 нафар (аз ҷумла, мардон 1000 нафар, бонувон 475 нафар) аз кишварҳои Тоҷикистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Қазоқистон таҳсил менамоянд.

Дар ибтидои фаъолият дар донишқада ҳамагӣ 9 нафар номзоди илм ба донишҷӯён таълим медоданд. Бисёр мутахассисон руситабар буданд. Баъдан аз дигар шахр ва кишвару вилоятҳои гуногуни собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ мутахассисон даъват шуданд. Ба ин тариқа, теъдоди аслии номзадҳои илм то ба 54 нафар расида, аксари онҳо дар як вақт дорои унвонҳои Устоди варзиши дараҷаи байналмилалӣ ва Иттиҳоди Шӯравӣ буданд.

Ҳамагон шохидем, ки баъди ба даст овардани истиклол дар кишвар муносибат ба варзиш мазмуну

моҳияти нав пайдо кард. Ин нуктаро Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсолаи хеш боз ҳам иброз доштанд. Албатта, дар ин раванд Донишқадаи тарбияи ҷисмонӣ ҳам истисно нест.

Паёми Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дастури раҳнамост барои ҳар як фарди ватандӯст. Дар он тамоми ҷанбаҳои ҳаёти кишвар муфассал арзёбӣ гашта, баҳри рафъи

камбудииҳои ҷойдошта дастурҳои муфид дода шудааст. Бояд гуфт, ки бо шарофати Истиқлоли давлатӣ ва ғамхориҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон варзиш дар Тоҷикистон ҳамчун ҷузъи таркибӣ ва пураҳамияти арзишҳои фарҳангӣ гашта, рушду инкишоф додани он дар байни табақаҳои васеи омма, яке аз омилҳои муҳими солимгардонии ҷомеа муқаррар шуд. Таваҷҷуҳи ҳамаҷониба ва рӯзафзуни давлат ба илму маориф, мактаби олий ва зиёиён, ғамхориҳои зиёд ба соҳаи варзиш дар фаъолияти гуногунҷанбаи донишқада нақшу таъсири амиқ ва ғайзбахше гузошт. Даврони истиклол як саҳифаи дурахшон, рӯҳу равони тоза ва нерӯу тавони нав дар таърихи инкишофи донишқада гардид. Дар ҳамин замина дастоварду натиҷаҳои варзишии мамлакат, бахусус, нишондиҳандаҳои донишҷӯён якҷанд маротиба боло рафт.

Марҳила ба марҳила вусъат пайдо кардани раванди таълиму тарбия дар донишқада ва вобаста ба талаботи рӯз афзудани шумораи факултаву шӯбаҳо, самту равияи ихтисосҳои нав ва дар ин замина афзудани шумораи донишҷӯёну устодон низ аз баракати истиклол мебошад. Ҳоло донишқада дорои 5 факултет, 16 кафедра, 5 синфхонаи компютерӣ, 8 толори машқӣ, 12 варзишгоҳ ва майдончаҳои тамринӣ, китобхонаи дорои теъдоди васеи адабиёт ва китобхонаи электронӣ барои ҳамаи ихтисосҳо мебошад. Ку-

шода шудани факултети сайёҳии кӯҳӣ ва шӯбаи воқеанигорӣ варзиш дар таърихи донишқада рӯйдоди бузург махсус меёбад. Ва дар натиҷа имрӯз донишқада ба як маркази бузург омода намудани варзишгарони касбӣ, тайёр намудани омӯзгорон, мураббӣён, доварон, афсарон, сайёҳон, кӯҳнавардо, воқеанигорони варзиш мубаддал гаштааст. Айни замон қариб 200 нафар устоду мутахассиси ботачриба дар донишқада

қору фаъолияти пурсамар доранд. Теъдоди донишҷӯён боз ҳам афзудааст.

Хеле рамзист, ки имсол ҷашни нимасраи донишқада бо ҷашни бузурги умумимиллӣ 30- солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон рост омад. Дар донишқадаи мо, ки ягона манбаи олии таълимии омода намудани омӯзгорону мутахассисони риштан варзиш ва инчунин, мутахассисони соҳаи ҳарбӣ ба шумор меравад, баҳри таҷлили шоистаи ин санаи фарҳунда қорҳои зиёде анҷом дода шудааст.

Имрӯз донишқада бо ғолибони мусобиқаҳои ҷаҳонӣ, байналмилалӣ, минтақавию ҷумҳуриявӣ, собиқ хатмкардаҳои дастпарварон ва донишҷӯёни ин борҳои муқаддас, ки шаъну эътибори кишварамонро дар арсаи ҷаҳонӣ баланд мебардоранд, ифтихор дорад.

Солҳост, ки донишқада рисолати омода намудани омӯзгорони дифои ҳарбӣ, афсарон ва мутахассисони риштан ҳарбиро низ ба зимма дорад.

Баъди соҳибистиқлолии кишвар дар ҳама соҳаҳо талабот ба омода намудани кадрҳо зиёд гардид. Аз ҷумла, талаботи мактабу маориф ба мутахассисони қобилиятноки соҳаи омодагии дифои ҳарбӣ афзуд. Аслан, талаботи омода намудани кадрҳои соҳаи ҳарбиро ба инобат гирифта, ҳанӯз соли 1981 дар муассисаи кафедраи ҳарбӣ ба фаъолият шурӯъ намуд. Баъди се сол факултаи алоҳидаи омодагии дифои ҳарбӣ ва тарбияи ҷисмонӣ таъсис дода шуд. Аз замони таъсисаш то инҷониб миёни

мактабҳои олий он ягона факултаи омода намудани мутахассисони омодагии дифои ҳарбӣ мебошад. Кафедраи ҳарбии донишқада низ дар муқоиса бо дигар кафедраҳои ҳарбии муассисаҳои олии кишвар рисолати вазифаҳои бештарро ба зимма дорад. Зеро агар солҳои қаблӣ танҳо донишҷӯёни ин факулта кафедраи ҳарбии донишқада хатм менамуданд, пас шурӯъ аз соли 2010 тадриҷан донишҷӯёни тамоми факултаҳои донишқада ба таълими ҳарбӣ фаро гирифта шуданд. Умуман, факултаи омодагии дифои ҳарбӣ ва тарбияи ҷисмонии донишқада солҳост, ки рисолати худро барои омода намудани омӯзгорони соҳаи ҳарбӣ, афсарони эҳтиёт, мутахассисони варзидаи риштан ҳарбӣ ба таври шоиста иҷро намуда истодааст.

Вакте мо дар бораи омодагии дифои ҳарбӣ сухан меронем, бешак, мафҳумҳои Ватану ватандорӣ, ҳештаншиносиву худшиносӣ пеш назар меоянд.

Воқеан, мафҳуми Ватан ба сарзамини аҷлодии тоҷикон аз қадим алоқаманд буда, ба алоқаи имрӯзаи сокинони кишвар бо ҳаёту фаъолият, шучоат, қаҳрамонӣ, ҷонфидоӣ, меҳнату қорнамоии наслҳои пештараи ниёгонамон ишора мекунад. Пас, яке аз роҳҳои муассири ташаккули тарбияи ватандӯстии ҷавонон он аст, ки ҷавонорро водор созем, то сарнавишти ибратомӯзи гузаштаҳои худ, фидокорию ҷонбозиҳои қаҳрамонони халқи тоҷик ва таърихи қуҳану нави миллати худро хуб донанд. Яъне, то ҷавонон таърихи гузаштаи халқи худ ва талашҳои тӯлонӣ ва пурмашаққати расидан ба истиклолро хуб надонанд, ватандӯст ва миллатдӯсти ҳақиқӣ шуда наметавонанд. Ба андешаи Пешвои миллатамон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ҳисси ифтихор аз мероси гузаштаи пурғановату оламшумули гузаштагонамон яке аз арзишҳои пурқиммати мардумамон аст, вале танҳо ифтихор кам аст, балки ба қадри он расида тавоништан, аз он баҳрабардорӣ намудан, ба оламиён муаррифӣ намудани паҳлуҳои ҳанӯз норавшани он боз муҳимтар аст...

Бешак, ин гуфтаҳо насли имрӯза, бахусус, ҷавонорро водору огоҳ месозанд, ки аз решаи асли худ бохабар бошанду ба ҳар гуна ақидаҳои носолим дода нашаванд, хушёрӣ сиёсӣ ва зиракии миллиро аз даст надиҳанд. Соҳибфарҳангу ватандӯст бошанду болотар аз ҳама, бояд шукргузор бошанд, шукри онро кунанд, ки имрӯз чунин зиндагии арзанда бароямон насиб гаштаасту дар чунин як диёри озоду сарсабз зиндагӣ мекунем. Шукргузори ҳамаи моро ба мурад мерасонад.

Шодӣ САҒАРОВ,
ректори Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи Саидмуҳаммад Раҳимов, доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Дар доираи Шӯрои миллии рушди назди Президенти Тоҷикистон ҷаласаи «Вусъатдиҳии шӯғли пурмахсул» доир шуд.

► БА ОЗМУНИ “ҲОМИИ ВАТАН БУДАН ШАРАФ АСТ”

Ҳимояи Ватан - вазифаи пуршараф

Хизмат кардан ба Модар-Ватан қарзу фарзи ҳар як шаҳрванди бо-нангу номуси миллат, пеш аз ҳама, ҷавонони синну соли даъвати ҷарбӣ мебошад.

Барои омода намудани ҷавонон ба хизмати ҷарбии Модар-Ватан, фанни омодагии ибтидоии ҷарбӣ дар таълимгоҳҳо аҳамияти калон дорад.

Барои он ки ҷавонон ба хизмати ҷарбӣ омода бошанд, пеш аз ҳама, дар муассисаи таълимӣ омӯзгори ихтисосманд ва дар қисмҳои низомӣ хизматкарда бояд аз ин фан дарс гӯяд.

Агар омӯзгорони ОИХ дар донишгоҳу коллеҷҳои педагогӣ дониши назариявӣ гиранд, дар хизмати ҷарбӣ ғайраро мешаванд, маҳорату малакаи ҷарбиро меомӯзад.

Шахс дар хизмати ҷарбӣ дар баробари гирифтани донишу маҳорати сиёсӣ низомӣ, боз аз наздик ва дар амал бо силоҳҳои ҷарбӣ ошно мешавад, сифатҳои ҷангии онҳо қоидаҳои бехатарӣ ва тарзи нигоҳдории силоҳхоро меомӯзад. Ҳамчунин, шахс дар давраи хизмати ҷарбӣ тозагии сару либос, озодагии ҷойи хоб, машқҳои варзишӣ ҷарбиро меомӯзад, ба қадри падару модар мерасад, дӯсту рафиқони ҷонӣ пайдо мекунад.

Омӯзгори ОИХ дониш, маҳорат ва малакаҳои дар боло зикршударо дошта бошад, баъд метавонад, дар мактаб ба ҷавонон дарс гӯяд.

Омӯзгор фанни ОИХ камаш 3 хусусияти зеринро бояд дошта бошад:

1. Фанни худро, касби худро, ихтисоси худро пурра донанд, ба хонадагон омӯзонда тавонад.

2. Хонандагонро хуб идора карда тавонад, саҳтгиру ҳалим бошад.

3. Дорои лаёқати махсуси омӯзонидани фанни худ бошад.

Омӯзгори фанни ОИХ машғулиятхоро бояд доимо бо либоси низомӣ гузаронад.

Синф-кабинети махсуси фанро аз рӯи талаботи барномаи таълимӣ ҷиҳозонида бошад.

Дар назди мактаб майдончаи ҷарбӣ - варзишӣ ба талаботи замон

шашрӯзаро бояд дуруст ба роҳ монанд.

Омӯзгори ОИХ дар баробари омӯзиши барномаи таълимӣ хонандагонро бояд аз навигарии сиёсӣ ҷаҳони имрӯза хабардор созад, мунтазам Паёмҳои Сарвари кишвар, сарфармондеҳи ВМҚТ, генерали артиш, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ошно намояд.

Банда, дар давоми фаъолият ба ҳайси омӯзгори ОИХ бо бахши

ҷавобгӯ мавҷуд бошад.

Хонандагон дар машғулиятҳои фан ва маҳфилҳои дахлдор бо либоси низомӣ бояд ҳозир шаванд.

Бо иҷозати директори муассиса, комиссариати ҷарбӣ, мушовири шӯбаи маориф оид ба фанни ОИХ хонандагонро камаш дар давоми соли таҳсил як-ду маротиба ба наздиктарин қисми низомӣ бурда, бо шароити хизмати сарбозон ошно созад ва бо онҳо суҳбатҳо ташкил намояд.

Омӯзгори ОИХ дар охири соли таҳсил машғулиятҳои саҳроии

ҷавонони ҳукумати ноҳия, комиссариати ҷарбии ноҳия, ташкилоти ҷамъиятии иштирокчиён ва маъёбони ҷанг дар Афғонистон мунтазам ҳамкорӣ доштам ва ин ҳамкорӣ хеле пурсамар буд.

Мақсади асосии мо он аст, ки ҷавононро барои боз ҳам обод кардани кишварамон ва ҳимояи марзубуми он омода созем.

Парда ЧАЛОЛОВ,
омӯзгори собиқадори
мактаби №13-и ноҳияи Хуросон

► ОИЛА ВА МАКТАБ

Волидон дар тарбия саҳмгузоранд

Тарбия замоне муассир ва муваффақ хоҳад буд, ки шахсият ва хусусиятҳои психологӣ кӯдак худ пурра омӯхта шавад. Дарки дурусти хусусиятҳои психологӣ кӯдак имкон медиҳад, ки лаёқат, малакаю истеъдоди уро бехтар шиносем ва мувофиқ ба он усулҳои таълиму тарбияро интихоб ва истифода кунем.

Аммо мушкilotи асосии тарбияи кӯдак ҳиссиёти табиӣ ё нафсонии вай аст, ки ба тарбияи иҷтимоии ахлоқиаш монеъ мешавад. Ин масъала бисёр мураккаб буда, мутаассифона, он дар илм пурра мавриди таҳқиқ ва таҳлил қарор нагирифтааст. Инсон чун қоида, барои расидан ба мақсад ва таъмини талаботи худ, ҳамеша роҳи саҳлу осон ва кӯтоҳро меҷӯяд. Азбаски меҳнат ҳамеша заҳмат ва машаққатро тақозо дорад, ба меҳнат даст наметавонад.

Маълум аст, ки дар тарбияи кӯдак модар нисбат ба падар имконоти бештар дорад. Баъдтар дар зиндагии кӯдак замоне фаро мерасад, ки ба таъсири нуфузи падар ниёз ба миён меояд, вале на дар давраи тифлӣ. Ҳамин тавр, устоди дуҷум падар ва устоди сеюм омӯзгор аст.

Дар ҷараёни таълим ва тарбияи кӯдак се усулро истифода бурдан мумкин аст: авторитарӣ (тавассути зӯрӣ ва тарсонидан), демократӣ (тавассути меҳру дӯстӣ) ва либералӣ (бепарвоӣ).

Ҳар яке аз ин усулҳо натиҷаи гуногун медиҳад. Оқибати усули авторитарӣ кӯдакро ба ғулом табдил додан аст.

Кӯдак тарсончак, сарҳам ва хушомадгӯ ба воя мерасад, вале дар сурати қаҳру ғазаб метавонад, ки волидонашро лату кӯб намояд. Дар усули либералӣ кӯдак бе тарбия, беилму бехунар мекӯнад. Ба воситаи усули демократӣ кӯдак бомеҳру, муҳаббат ва мустақил тарбия меёбад.

Таълим ва тарбияи кӯдак бояд аз хурдияш шуруъ гардад. Рӯху равони тифл монанд ба навори суратгирест покизаву дастнозада, ҳар гуна таассурот дар он ба таври ҳамеша нақш мебандад. Аз ин рӯ, агар волидон ё омӯзгорон ин нуктаро ба инобат нагиранд ва аз рӯзҳои нахуст ба тарбияи тифл машғул нашаванд, бузургтарин имконро аз даст медиҳанд.

Мир Сайид Али Ҳамадонӣ дар ин маврид чунин менависад: “Фарзандонро аз хурдӣ ҳусни ахлоқ таълим кунанд ва аз зинати дунё нафиребанд. Чун тифлро аз аввал бад-ин тартиб тарбия кунанд, вақте ба ҳадди балоғат расад, баракати он ба зоҳиру ботини у зоҳир кунанд. Агар ҳамчунин қардӣ, наҷот ёфтӣ ва ҳам халқро наҷот додӣ.»

Дар тарбияи тифл қоидаи муҳимме аст, ки набояд фаромӯш шавад. Кӯдакро бояд як нафар ё ҳама бо як усул тарбия кунанд. Хатои бузург аст, агар дар оила ҳама ба тарбияи тифл бо усулҳои гуногун даст зананд. Ин дар тарбияи кӯдак мушкili эҷод мекунад. Ҳар кас ба кӯдак таъсири хос мерасонад, ки аз яқдигар тафовут дорад.

Баъзе волидон ба тарбияи кӯдак

аҳамият наметавонанд. Онҳо гумон мекунаанд, ки кӯдак дар ин давра монанд ба бозича аст, яъне, лухтак асту ҳар кас метавонад ўро ба даст гирад, бозӣ кунанд.

Тифлро, ки бояд тарбия кунад, падар ё модар?

Ё ҳар ду?

Фарзанд меваи ширини умр аст. Он боиси шодмонии падару модар мешавад.

Фарзандро гули умеди волидайн меғӯянд. Аз ин рӯ, падару модар шудан бахти бузургест.

Ноғуфта намонад, тарбияи аввали фарзанд дар батни модар то таваллуд сарчашма мегирад. Баъди таваллуд нахустин вазифаи падару модар номи неқ гузоштан аст.

Унсурулмаолии Кайковус дар “Қобуснома”-аш чунин фармудааст: “Эй фарзанд, агар Худо ба ту фарзанд ато намуд, номи неқ гузор, чунки яке аз ҳақҳои падар нисбати фарзанд ин гузоштани номи неқ аст.”

Падару модарон, ки сутуни хонавода ё оиларо ташкил медиҳанд, бояд ба таълиму тарбияи дурусти фарзандон диққати доимӣ зоҳир намоянд. Вазифаи волидайн ҳамин аст, ки фарзандро то ба мактаб омадан, ахлоқи ҳамидаю одоби нақу, сухани нақу гуфтани муошират ва омӯзондани дониш андӯштанро таълим диҳад.

Зайтуна ҚАРАЕВА,
омӯзгори таърих ва ҳукуқи
мактаби №18-и ноҳияи Шаҳринав

► ПОЯИ МИЛЛАТ

Забони модарӣ муҳимтарин, азизтарин ва муқаддастарин дориву сарвати ҳар шахси ҳудогоҳу бофарҳанг аст. Махз тавассути забони модарӣ одамон бо ҳам муоширати самимӣ мекунаду дӯсту бародар мешаванд ва дониш меомӯзанд аз шебу фарози зиндагӣ оғаҳӣ пайдо менамоянд. Эҳтиром ба забони модарӣ ва амиқу саҳеҳ омӯختани он вазифаи ифтихории ҳар фард бояд бошад. Ба шарофати хуб донишмандони забони модарӣ ва амиқу саҳеҳ омӯختани он кас дар омӯختани забонҳои дигар низ ба қомеъӣ

Забони ғановатманду тавоно

мерасад, дар ин чода монеахоро зуд бартараф месозад.

Вобаста ба ин, дар муассисаҳои таълимӣ бояд ба масъалаи муҳаббат ба забони модарӣ ва омӯзиши пайвастаи он диққати ҳамешагӣ дода шавад. Ин мавзӯ бояд мунтазам пайгирӣ гардад, албатта, бо сабку шеваи ҷолибу муассир ва рангину ҳадафмандона. Айни муддао хоҳад буд, агар дар кулли дарсҳо (на танҳо дар дарсҳои забону адабиёти тоҷик) чанд дақиқа ба тарғибу тавзеҳи ягон масъалаи марбут ба забони модарӣ, неку донишмандонро пос доштани он бахшида шавад. Масалан, омӯзгори риёзӣ дар дарс мафҳуми ҷаҳриро истифода мебарад. Ўро мебард, ки зимнан мафҳуми мазкурро шарҳ диҳад ва аз ҷумла, таъкид намояд, ки забони тоҷикӣ хеле тавонманду боғановат аст ва вобаста ба тамоми фанҳо маҷмӯи истилоҳоти заруриро дар бар дорад. Ҷаҳри мансуб ба илми риёзӣ буда, ченаки масофаро ифода мекунад. Як ҷаҳри тақрибан ба андаке зиёдтар аз як километр баробар аст. Дар забони тоҷикӣ ба сифати ченаки масофа мафҳумҳои зиёде мавҷуданд: фарсанг, фарсах, қадам, мил... Омӯзгор ин маврид таъкид мекунад, ки шогирдон дар баробари мафҳумҳои русию байналмилалӣ ифодакунандаи ченақҳои вазну масофа, микдору вақт... мафҳумҳои тоҷикии ин соҳаро низ бояд хуб донанду дар мавридашон истифода баранд. Ҳамин гуна мафҳумҳои аслан тоҷикии хоси илмҳои дигар низ ҳастанд, ки хонандагон бояд аз онҳо оғаҳӣ дошта бошанд. Дар ҳама гуна дарсу машғулият бо хонандагон як василаи муҳим ва неруманди тарғиби забони тоҷикӣ ва ба ҷилва овардани таъкиди собит намудани тавоноиву ҳусну назокати он нутқи муаллим ба шумор меравад. Омӯзгорони ҳамаи фанҳо бояд ба забони тоҷикӣ равону бесакта, таъсиргузору дилрабо сухан гӯянд ва галатҳои забонии шогирдонро сари вақт ислоҳ намоянд.

Ҷои баҳс нест, ки дар тарбияи забондониву забонмӯзии шогирдон, дар тарғиби забони номи тоҷикӣ омӯзгорони забон ва адабиёти тоҷик масъулияти бештар ба дӯшдоранд. Қисмате аз ин омӯзгорон ба ҳукми анъана дар оғози дарсҳо, дар ягон лаҳзаи дигари мувофиқи дарс ва ё дар фарҷоми (қисмати ҷамъбасти) дарсҳо ҳикматеро ё байтеро дар ситоиши забони тоҷикӣ меғӯянд ва аз гурӯҳи хонандагон шарҳи онро мепурсанд ва дар ниҳоят шарҳи худро меғӯянд. Ҳамчунин, талаб мешавад, ки шогирдон ин байт ё ҳикматро аз ёд кунанд, дар дафтари ёддошташон сабт намоянд. Баъзан дар доираи 2-3 дақиқа байни хонандагон байтбарак (на аз рӯи ҳарфҳо, балки мувофиқ ба мавзӯ) вобаста ба ситоишномаи забони тоҷикӣ созмон дода мешавад, ки низ манфиатбурро таъсиргузор аст. Ин усул ҳам самаровару ҷолиб махсуб мешавад: омӯзгор супориш медиҳад, ки то дарси оянда ҳар хонанда як байти нав дар тавсифи забони тоҷикӣ дарёб намояд. Бозёфтҳои хонандагон банавбат дар чанд дарс мавриди баррасӣ қарор дода мешаванд. Дар тарғиби муҳаббат ба забони тоҷикӣ ва пос доштани он, ҳамчунин, силсилаи ҷорабиниҳои рангини беруназсинфӣ беруназмактабӣ нақши муассир гузошта метавонанд.

Ойимгул ҚУРБОНОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷикӣ
МТМУ №82-и ноҳияи Сино

►► 27 октябр дар шаҳри Душанбе тахти унвони “Тандурустӣ ҳамчун омилҳои муҳими амнияти иҷтимоӣ” ҷамоии илмӣ баргузор мегардад.

► СУҒУРТА

**Маълум, ки соҳаи суғурта дар
низоми иқтисодиёти ҷумҳурий
мавқеи хос дорад. Айни за-
мон дар ҷумҳурий 19 ташки-
лоти суғуртавӣ амал мекунанд,
ки аз он 2 ададаш ташкилоти
суғуртавии давлатӣ, 17 ада-
даш ташкилоти суғуртавии
ғайридавлатӣ мебошанд.**

Тибки қонунгузори амал-
кунанда дар ҷумҳурии
мо ду намуди суғурта - суғуртаи
хатмӣ ва ихтиёрӣ амал мекунанд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
фаъолияти суғуртавӣ тибки
қонунгузори амалкунанда, аз
ҷумла, Конституцияи Ҷумҳурии
Тоҷикистон, Қонунҳои Ҷумҳурии
Тоҷикистон “Дар бораи фаъо-
лияти суғуртавӣ”, “Дар бораи
суғуртаи тиббӣ”, “Дар бораи
суғуртаи хатмии ҷавобгарии
гражданино ҳукукии соҳибони
воситаҳои нақлиёт” ва ди-
гар санадҳои меъёрии ҳукукии
ҷумҳурий ба роҳ монда шудааст.

Қайд кардан зарур аст, ки
ташкилотҳои суғуртавии дар бо-
зори суғуртаи ҷумҳурий фаъоли-
яткунанда дар пешбурди сиёсати
иқтисодию иҷтимоии кишвар ва
дар ин замина ғайи гардонидани
бучети ҷумҳурий ҳиссаи арзанда
мегузоранд.

Вале таҷриба нишон медиҳад,
ки то ба ҳол ба мазмуну муҳтавои
соҳаҳои суғурта ва манфиатҳои
онро қисме аз шахрвандон ва
баъзе роҳбарони корхонаву таш-
килоту муассисаҳои ҷумҳурий дар
сатҳи зарурӣ, бинобар паст буда-
ни сатҳи дониши ҳукукӣ сарфаҳм
намераванд. Дар ақсар ҳолатҳо
онҳо суғуртаро танҳо як роҳи ди-
гари маблағҷамъкунӣ фаҳмида,
аз амалӣ гардонидани он худдорӣ
менамојанд. Бинобар ин, дар
ин ҷода дастгирии мақомоти
маҳаллии ҳокимияти давлатӣ
муҳим ва зарур аст.

Ташкилоти суғуртавии
“Муин” дар бозори суғуртаи
ҷумҳурий зиёда аз 28 сол инҷониб
тибки қонунгузори амалкунан-
да фаъолият намуда меояд ва дар
пешбурди сиёсати иқтисодию
иҷтимоии кишвар ва дар ин за-
мина ғайи гардонидани бучаи
ҷумҳурий ҳиссаи худро гузошта ис-
тодааст.

Омӯзиши амалияи фаъолияти

ташкилотҳои суғуртавӣ, аз ҷумла,
ташкилоти суғуртавии “Муин”
нишон дод, ки ҷиҳати амалӣ гар-
донидани дастури Пешвои мил-
лат оид ба андешидани тадбирҳои
таъхирнопазир барои рушди ин-
фрасохтори зарурӣ ва ташкили
дурусти бозори суғурта, аз ҷумла,
васеъ ба роҳ мондани суғуртаи
ихтиёрӣ ва фаъол гардонидани
иштироки ташкилоту муассисаҳо
дар ин бозор, барои фаро гириф-
тани мактаббачагон ва кӯдакони
то синни мактабӣ бо шартномаҳои
ихтиёрӣ суғуртавӣ аз ҳодисаҳои
нохуш Барномаҳои комплексӣ во-

маблағ, харчанд ки он хеле ночиз
аст, ба волидайн муҳтарам дар
назари аввал саҳт мерасад.

Вале тазодро бубинед, ки
волидайн барои дар 1 рӯз хари-
дани нӯшоқиҳои гуногуни таш-
нашкан, ҳар гуна сакиҷҳову
шириниҳои истеҳсолшавиш но-
маълуму муҳлати истеъмолшавиш
гузашта аз 5 сомонӣ ва зиёда аз
он маблағро сарф мекунанду
барои пешбини намудани хавф
аз ҳодисаҳои нохуш дар баъзе
ҳолатҳо ин маблағро дарёғ ме-
доранд.

Айни ҳол, теъдоди муайяни

қадрӣ ҳол барои сабук намудани
вазъи молиявӣ иҷтимоияшон
мусоидат менамојад.

Хавфи суғуртавӣ, эҳтимолияти
рӯй додани ҳодисаҳои нохуш
ногаҳонӣ (тасодуфӣ) мебошад,
ки дар натиҷаи онҳо ба саломатӣ
зарари ҷисмонӣ расонида, гум
кардани қобилияти меҳнатӣ ё
оқибати фавтро ба вучуд меорад.

Барномаҳои суғуртавӣ “Ми-
нимум”, “Комфорт” (Ҳаловат),
“Оптимум” (Бехтарин) ном ги-
рифтаанд.

Маблағи суғуртавӣ то 1000 с.,
то 2000 с., то 4000 с., то 6000 с.

риро ҷамъ намекунанд, ки ҳаҷми
маблағи суғуртавӣ дар асоси шарт-
нома муайян карда шуда, пар-
дохта мегардад.

Чунончи, тибки шартномаи
суғуртавӣ Урокова Аниса, хонан-
даи мактаби №61, ноҳияи А. Ҷомӣ
8 майи соли 2021 бо суғурта фаро
гирифта шуда буд. Дар асоси
маълумотномаи маркази тиббии
ноҳияи мазкур 24 августи соли
2021 дар натиҷаи ҳодисаи нохуш
(афтидан) осеб дида, дар шӯъбаи
шикастабандӣ кумаки аввалияи
тиббиро гирифтааст. Ба номбур-
да 30 августи соли равон дар асо-
си ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда 100
сомонӣ кумақпулии суғуртавӣ
пардохта шуд.

Ё хонандаи мактаби таҳсилоти
миёнаи умумии №24, ноҳияи
Ҷайхун Аҳмадзодаи Махсуд
тибки шартномаи (полиси)
суғуртавӣ ба суғурта ба муҳлати
1 сол аз 1 июни соли 2021 аз
ҳодисаҳои нохуш фаро гирифта
шуда, дар рӯзи оғози амали шарт-
нома дар натиҷаи афтидан осеб
дида ба беморхона оварда шуда-
аст.

Дар асоси мурочиати воли-
дайн ва ҳуҷҷатҳои таъбаоти ба
номбурда ба маблағи 250 сомонӣ
кӯдақпулии суғуртавӣ пардохта
шуд...

Ҳамин тавр, мактаббачагон
зикргардида бар ивази 5 сомонӣ
маблағи ҳаққи суғуртавӣ, ки ба
муҳлати 1 сол ба маблағи то 1000
сомонӣ (ё зиёда аз он) бо суғурта
аз ҳодисаҳои нохуш фаро ги-
рифта шуда буданд, сари вақт
кумақпулиҳои суғуртавии бо
шартномаҳои суғуртакунӣ пеш-
бинишударо гирифтанд.

Суғурташудагон дар ҳолатҳои
болозикр маблағҳои муайяни
суғуртавино гирифта бошанд
ҳам, амали шартномаи (полиси)
суғуртавӣ то ба муҳлати дар он
нишон додашуда давом меку-
над. Яъне, дар сурати дар да-
воми амали муҳлати суғуртавӣ
тақоран ба ҳодисаи нохуш
дучор шудани суғурташудагон
кӯдақпулиҳои суғуртавӣ то ба
ҳадди маблағи суғуртавии дар
полис нишон додашуда пардох-
та мешавад.

Исматулло ХОЛНИЁЗОВ,
муовини директори генералии
ташкилоти суғуртавии “Муин”
оид ба фаъолияти ҳукукӣ

Бехатарии кӯдакон дар мадди аввал

баста ба он бо ду забон таҳия гар-
дида, ба муассисаҳои таҳсилоти
миёнаи умумӣ ва кӯдакстонҳо
ирсол гардидаанд.

Айни ҳол, ташкилоти
суғуртавии “Муин” бо ин намуди
суғуртакунӣ дар минтақаҳои гу-
ногуни ҷумҳурий ба қадрӣ имкон
фаъолият намуда истода, вобаста
ба масъалаи мазкур дар шумораи
№39-и ҳафтаномаи “Омӯзгор”
аз 26 сентябри соли 2019 таҳти
сарлавҳаи “Бехатарии кӯдакон-
ҳадафи ҳамаи мо” Барномаи
комплексӣ ҷоп кардааст.

Мавриди зикр аст, ки даврони
кӯдакӣ ва мактабҳои марҳалаи
ҳассоси зиндагии онҳо ва давраи
пурмасъулияти волидайн дар ҳаёт
мебошад.

Чунки дар ин синну сол онҳоро
эҳтимолияти хавфи дучор шудан
бо ҳар гуна ҳодисаҳои нохуш, аз
қабилӣ захм бардоштан, осебҳои
аз натиҷаи афтидан, садамаи
нақлиётӣ, ғарқшавӣ хангоми
оббозӣ, газидани ҳар гуна
ҳашарот ва ҳайвонот мавҷуд аст.

Бинобар ин, суғуртаи кӯдакони
синни томактабӣ ва мактаббача-
гон натавонанд ғамхории волидайн,
балки масъулияти маъмурияти
мактабу кӯдакстонҳо низ мебо-
шад.

Албатта, дар шароити ҳозира
ба ин максадҳо сарф намудани

кӯдакстонҳо ва муассисаҳои
таҳсилоти миёнаи умумӣ
муस्ताкилона бо ширкатҳои
суғуртавӣ шартномаҳо баста,
онҳоро дастҷамъона суғурта на-
муда истодаанд. Маҳз ба воситаи
кӯдакстонҳо ва ин муассисаҳо
суғурта намудан ба нуфузи онҳо
таъсири мусбат расонида, во-
лидайн бо масъулияти том онро
маблағгузорӣ менамојанд.

Бо бастани шартномаи
суғуртавии мактаббачагон аз
ҳодисаҳои нохуш, волидайн имко-
нияти гирифтани ҷуброни зарари
ба кӯдакон расидаро аз ҳодисаҳои
нохуш пайдо менамојанд, ки ба

Ҳаққи суғуртавӣ 5 сомонӣ, 10
сомонӣ, 20 сомонӣ, 30 сомонӣ.

Хангоми интихоби барномаи
“Оптимум” (Бехтарин) 2 (ду) по-
лиси суғуртавӣ, яке барои суғурта
аз ҳодисаҳои нохуш, дигараш ба-
рои суғурта аз ҳолатҳои ҷарроҳии
таъҷили дода мешавад.

Мутаассифона, ҳаминро бояд
гуфт, ки шахрвандони муҳтарам
мо дар вақти бастани шартномаи
суғуртавӣ ба мазмуну муҳтавои
он дуруст аҳамият намедиханд ва
хангоми ба ҳодисаҳои суғуртавӣ
дучор шудан сари вақт ба
мақомоти суғурта мурочиат на-
мекунанд, санаду далелҳои зару-

► ХУШҲАТНАВИСӢ

Дар зинаи аввали таҳсилот (синфҳои
ибтидоӣ) масъулияти омӯзгорон
бештару гарантар аст. Маълум, ки оғози
ҳар кор душвориро дорад ва аз ин рӯ,
«оғози кор – ними кор» гуфтаанд. Дар
синфҳои ибтидоӣ хонандагон ниҳили на-
врустаро мемонанд: ҷӣ тавр сабздан ва
камом ёфтани онҳо аз омӯзгор вобаста аст.
Омӯзгори синфҳои ибтидоӣ ба шогирдон
тарзи дуруст нишастан, риояи қоидаҳои
рафтору гуфтор дар дарс ва дохили мак-
таб, тарзи истифодаи китоб ва асбоби
хониш, муошират ба ҳамсинфдон, риояи
тозагӣ ва амсоли онҳоро меомӯзад ва ба
ибораи маъмул, дасташонро
росту чашмашонро бино
мекунанд. Агар дар синфҳои
ибтидоӣ, масалан, омӯзгор ба
хонандае тарзи дурусти ни-
шастан дар курсиро наомӯзад
ва аз ин лиҳоз ўро назорат
накунад, нодуруст нишастан
минбаъд барои хонанда одат
мешавад ва дар зинаи дуюми
таҳсилот ислоҳи ин вазъи ў ба-
рои омӯзгорони дигар душвор
мегардад. Дар катори омилҳои
дигар дар синфҳои ибтидоӣ ба
хусни хатти (дуруст навишта-

Хат навиштан фазилату ҳунар аст

чашро роҳат мебахшад, вақтро сарфа
мекунанд. Инсони хушхат соҳибхатиром
аст ва одамон бо эҳтиром ба ў мурочиат
менамојанд, то ҳуҷҷатеро барояшон на-
вишта бидиҳад. Хатти зебо боиси пеш-
гирии ғалатҳо, пешгирии аз ғалат хонда-
ну ғалат фаҳмидан мешавад. Бараъақс,
хати шикастаю костаю безеб хонандаро
хастаю афсурда, ғамгину асабӣ месозад,
вақти зиёдашро мегирад ва гоҳо бо-
иси қачфаҳмиҳо мегардад. Бузургонамон
нуктаҳои болоро зикр карда, таъкид бин-
мудаанд:

*Хат навиштан фазилату ҳунар аст,
Хондани хат зиёда муътабар аст.*

Дар гузашта хушнависонро хаттот
меномиданд ва китобу номаҳои нигош-
таи онҳоро ба қамолӣ майл харидорӣ
мекарданд. Хаттотон бо усулҳои зиёде
китобнависӣ мекарданд, навиҳои гуногу-
ни хат мавҷуд буданд. Гурӯҳи ҷавонону
наврасон дар назди ашхоси босаводу
хушнавис (хаттотон) як давраи муайян
зебо навиштанро меомӯхтанд. Байти зе-
рин аҳамияти хатти зеборо хеле барҷаста

ифода намудааст:

*Хусни хат беҳ зи хусни дилдор аст,
Ҳамчу моҳе, ки дар шаби тор аст.*

Барои зебо ва бехато навиштан бояд
дуруст нишаст, қаламро дуруст дар даст
бояд дошт ва бодикқат бояд буд. Як шар-
ти асосии зебонависӣ пайваستا машқ кар-
дан аст.

*Агар хоҳӣ шавӣ хушнавис,
Бинавису бинавису бинавис!*

Албатта, зимни ҳар дарс дуруст нишон
додани ҷузъиёти (элементҳои) ҳар ҳарф
ва талаби риояи онҳо аз ҷониби хонан-
дагон хеле муҳим мебошад. Дар дафта-
ри машқи хатти шогирдон омӯзгор бояд
мунтазам чанд ҳиҷо ё калима (ҷумла) -ро
ба сифати намуна бинависад. Чун аз оғоз
хонанда аҳамияти хушнависиро доништу
барои зебо навиштан бикӯшид, минбаъд
ин ба махсусияти ҳамешагии навишти ў
табдил хоҳад ёфт.

Сунбула ЮСУПОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби №21-и шаҳри Роғун

► ФИДОИЁНИ МИЛЛАТ

Шишаи номуси миллат дар бағал

(Ёде аз Қаҳрамони Тоҷикистон Нусратулло Махсум)

си Кумитаи фавкулодаи Бухоро Шарқӣ, раиси Кумитаи озука дар Душанбе адои вазифа кардааст. Ӯ дар торумори дастаҳои босмаҷиён фаёлона иштирок намудааст.

Аз соли 1924 то соли 1929 дар вази-
фаи Раиси Кумитаи инқилобии ҶМШС
Тоҷикистон ва аз соли 1929 то соли 1934
дар вазифаи Раиси Кумитаи инқилобии
ҶШС Тоҷикистон қору фаёлият наму-
дааст.

Бо мақсади таъсис додани Ҷумҳурии
мустақили Тоҷикистон Нусратулло
Махсум ба унвони роҳбарони ИҶШС,
алалхусус, ба номи Котиби генералии
КМ РКП (б) И.В. Сталин борҳо номаҳо
навиштааст.

Нусхаи хуччатҳо ва номаҳои на-
виштаи Нусратулло Махсум дар
бойгонҳои шаҳри Тошкент ва
Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳ дошта ме-
шаванд.

Аввалин коре, ки Нусратулло Мах-
сум созмон дод, муборизаи ҷасуронаи ӯ,
дар доираи қавоиду қавонини онвақта,
алайҳи пастзании ҳуқуқи тоҷикон дар
бисёр бахшҳои ҳаёти зиндагӣ, алал-
хусус, дар ташкили давлати миллӣ
(ҷумҳурии мустақили тоҷикон) махсуб
меёфт. Ханӯз хангоми дар вазифаи муо-
вини раиси КИМ-и Ҳокимияти Шӯравӣ
буданаш ба шаҳри Тошканд омада, бо
суратчаласаи Комиссияи марзбандҳои
миллӣ – давлатӣ ошно гардида, аз он
саҳт норозӣ шуд. Билоҳира, ӯ ба номи
Котиби кулли КМ РКП (б) И. В. Сталин
номаи эътирозӣ навишт.

Нусратулло Махсум ин даъвои-
ро бо далелу рақамҳои мушаххаси
бахшонапазир исбот мекунад. Чунончи,
ӯ навиштааст:

«Хангоми марзбандии давлатӣ дар
қаламрави Осиёи Миёна аз 1.245000
аҳолии тоҷики ин сарзамин, 553 000 на-
фарашон ба ҳайати ҶМШС Тоҷикистон
шомил карда шудаанд ҳалос.

То давраи гузаронидани барӯй-
хаттирии аҳоли ва кори Комиссия
оид ба тақсирот аз 70 то 98 фоизи
аҳолии шаҳрҳои Самарқанду Бухоро
тоҷикон ташкил мекарданд. Ин далелхоро
натиҷаи тадқиқоти тадқиқодчӣ А. А. Григорев
низ тасдиқ мекунад.

Аз 264 топоним-номҳои маҳалҳо,
кӯчаву хиёбонҳо, масҷиду мадрасаю
мақбараҳо ва дигар ёдгориҳои таъри-
хӣ Бухоро 250 – тояш номҳои тоҷикӣ
14 – тои он номҳои туркӣ доранд. Ин
далелҳо нишонаҳои таърихӣ миллати
тоҷиканд...»

Номаҳои ба номи И.В.Сталин
навиштаи Нусратулло Махсумро

ҳамсафонаш хонда ангушти ҳайрат ме-
газиданд, ки ин ватанпарвари асил то
чӣ андоза минтақаҳои тоҷикнишини
Ўзбекистонро хуб медонад. Ӯ ба
муқобили душманони миллати тоҷик
ҷон ба каф гирифта, барои он ки
Тоҷикистон аз вилояти мухтори шомил
Ўзбекистон ба ҷумҳурии комилҳуқуқ
табдил ёбад, чӣ талошҳо кардааст.

Нусратулло Махсум дар яке аз
номаҳои ҷунин навишта буд:

1.Марзивилояти мухтори Тоҷикистон
ғалат муайян карда шудааст, зеро бисёр
маҳалҳои ғоибан тоҷики дар ҳамсоғии
сарҳадоти вилояти Тоҷикистон пешби-
нишуда, на дар марзи табиӣ худ қарор
доранд, балки дар ҳудуди Ўзбекистон
мондаанд.

2.Қарор дар бобати ба ҳайати
Ўзбекистон шомил гардонидани
Тоҷикистон ҳамчун вилояти мух-
тор, ҳуқуқҳои миллии тоҷиконро ба
худмуайянқунӣ инкор мекунад ва ин за-
мон ба амал меояд, ки ҷунин ҳуқуқҳо
ба Ўзбекҳо ва туркманҳо дода шудаанд.

Дар мактуби навбатӣ ба КМ РКП(Б)
ҷунин пешниҳодҳо кардааст:

1.Ноҳияҳои Ӯротеппа, Хучанд, Кони-
бодом, Исфара, Сӯх, Риштон, Учқургон,
ки аксарияти аҳолиро тоҷикон ташкил
мекунад, ба Тоҷикистони шимолӣ во-
рид карда шаванд.

2.Ба ҶМШ Тоҷикистон додани им-
кони пурраи қомилан озоди ташкилӣ
дар асоси ҳамаи принсипҳои, ки Тур-
кманистону Ўзбекистон ташкил ёфтанд.

Муфассал аст, ки номаҳои ба ун-
вони КМ РКП(б) ва И.В. Сталин на-
виштаи Нусратулло Махсум дар амри
тағйир додани қарори комиссия аз ви-
лояти мухтор ба ҶМШС Тоҷикистон
ва Ҷумҳурии мустақили Шӯравии Сот-
сиалистии Тоҷикистон яке аз далелҳои
муҳим гардиданд.

Ягон масъалаи соҳа ва муносибатҳои
миллӣ аз мадди назари роҳбари давлати
тоҷикон Нусратулло Махсум дур наме-
монд.

Дар анҷумани 1 Шӯроҳои Ҷумҳурии
Тоҷикистон, 2 декабри соли 1926 Нус-
ратулло Махсум ба масъалаи ҳуқуқи
ақаллиятҳои миллӣ дар Тоҷикистон
даҳл намуда, зикр намуд, ки дар ҶМШС
Тоҷикистон аз 779000 нафар 27 % аҳоли
ғайритоҷиканд.

Қайд кард, ки халқҳои қалону
хурд, сершумору камшумор ҳама
баробарҳуқуқанд. Вазифаи мо он аст, ки
ҳуқуқи ин ақаллиятҳои миллиро таъмин
намоем.

Яке аз хизматҳои арзандаи Нусра-
тулло Махсум он аст, ки бештар аз
70000 фирории тоҷикро, ки дар натиҷаи

ҷангу кашмакашҳо ба ҳоки кишварҳои
ҳамсоя рафта буданд, ба Ватан баргар-
донд. Барои аз нав барқарор намудани
хоҷагиҳои фирориён зиёда аз 1 млн 700
ҳазор сӯм ҷудо карда шуда буд, ки дар
он солҳо хеле маблағи қалон буд.

Дар солҳои дар вазифаи раиси Ку-
митаи Иҷроияи Марказии ҷумҳурии
фаёлият намудани Нусратулло Мах-
сум дар Тоҷикистон он қадар қорҳои
бунёдкориву созандагӣ вусъат ёфта бу-
данд, ки халқи мо садсолаҳои пешин ин
дигаргунсозихоро надида буд.

Бо кӯшиши Кумитаҳои инқилобӣ
солҳои 1925-1926 дар ҷумҳурии 11 ка-
салхона, 14 нуқтаи тиббӣ, 11 амбула-
тория, инчунин, дорухонаҳо дар шаҳру
ноҳияҳои Душанбе, Ҳисор, Ӯротеппа ва
Фарму Чиликӯл ба қор шуруъ намуданд.
Дар солҳои 1932-1933 дар ҷумҳурии 2171
мактаби ибтидоӣ, 12 мактаби миёна, 12
мактаби ҳафтсола, 2313 курсҳои махви
бесаводӣ дорои 126801 нафар хонанда
мавҷуд буданд, ки аз инкишофи босуръ-
ати ҳаёти фарҳангии он давра дарак ме-
дод.

Нусратулло Махсум ҷун коммунисти
қомил бо «сарнавиштсозон»-и миллати
тоҷик то ҷон дар рамак дошт, мубори-
заи беамон бурд.

Сад дарег, ки хиёлати курсихохони
беномус (қайд қардан ба маврид аст, ки
дар сафи роҳбарони ҶМШ Туркистон
ва ҶХШ Бухоро тоҷикон зиёд буданд,
аммо афсӯс, ки онҳо миллати худро
дар хуччатҳо «Ўзбек ё турк» ба қалам
медоданд) санги сари роҳи ӯ мешуданд
ва қасе ба фарёдаш намерасид. Зери
пофишориҳои зиёди ӯ моҳи феввали
соли 1930 КИМ-и ИҶШС фармоне дарҷ
кард, ки вилояти Сурхондарёи ҶШС
Ўзбекистон ба ҳайати ҶШС Тоҷикистон
дохил карда шаванд. Вале сад дарег, ки
бо қадом сабабе дарвозаи бахт ба рӯи
тоҷикони қарнҳои азияткашида боз на-
гардид.

Бо подошу хизматҳои шоиста ва
талошҳои худ Нусратулло Махсум
ҷиҳати эҳёи давлатдорӣ тоҷикон ги-
рифтори тухмату бухтонҳо ва қурбони
беадолатиҳои шовинистиву бадҳоҳои
халқи тоҷик гардид. Ӯ аз дасти душ-
манони миллати тоҷик шишаи номуси
миллат дар бағал моҳи декабри соли
1938 шаҳид гардид. Бо Фармони Прези-
денти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон аз 27 июни соли
2006 ба Нусратулло Махсум унвони
Қаҳрамони Тоҷикистон дода шуд.

Шарифзода Сайфиддини МАЛЕХ,
мутахассиси пешбари шӯъбаи
маорифи ноҳияи Шохмансур

► ШАМЪИ ХОТИРА

Ҳайати омӯзгорону корман-
дон ва хонандагони МТМУ №44
ба номи Холмат Боеви деҳаи
Далёни ноҳияи Деваштич соли
нави хониши 2021- 2022-ро бе
устоди қордон, сарвари ғамхор,
устоди зиндаёд Мирраҷабов
Мирқарим оғоз намуданд.

Устод Мирқарим Мир-
раҷабов соли 1955 дар деҳаи
Далёни ноҳияи Деваштич дар
оилаи омӯзгор қашм ба ола-
ми ҳастӣ кушода, пас аз хатми
мактаби миёнаи №9, соли 1973
ба факултети таърих ва ҳуқуқи
ДДТ ба номи В.И. Ленин (Холо

ДМТ) хуччатҳои худро супори-
да, сазовори номи донишҷӯ гар-
дид.

Пас аз хатми донишгоҳ,
аз соли 1978 то соли 1982
дар мактаби № 9-и зодгоҳаш
ҳамчун омӯзгори таърих ва
ҷомеашиносӣ ба фаёлият
оғоз намуда, соли 1982-1983
дар сарзамини Афғонистони
ҳамсоя ҳамчун тарҷумон хиз-
мати Ватанро адо намудааст.
Аз соли 1983 то соли 1999 дар
мактаби №9-и деҳаи Далён аз

фанни таърих
ба шогирдон
дарс мегуфт.
Қобилияти
ташкilotчи-
гии устод буд,
ки аҳли деҳа
он қасро ба
вазифаи ра-
иси Ҷамоати
деҳоти Далёни
Боло пешбарӣ
намуданд ва
устод аз соли

1999-2004 ин вазифаро ба дӯш
дошт.

Солҳои 2004-2007 дар мак-
таби навтаъсиси №44-и деҳа ба
ҳайси омӯзгори фанни
таърих ва ҳуқуқ дарс
гуфта, солҳои 2007-
2009 ҳамчун мутахас-
сиси пешбари шӯъбаи
маорифи ноҳия ва аз
солҳои 2009-2018 то
ба нафақа баромадан
вазифаи директори
МТМУ №44-ро ба
ухда дошт.

Аз соли 2018 то
лаҳзаҳои охирини ҳаёт
омӯзгори фанни таъ-

рих ва ҳуқуқи МТМУ №44 буд.
Марги нобаҳангоми устоди зин-
даёдро соли равон аз байни мо,
шогирдон, даррабурд.

Хизматҳои шоёни устод Мир-
қарим Мирраҷабов бо як қатор
ордену медалҳои махсуси ҷангӣ
ва нишони «Аълочи маориф ва
илми Ҷумҳурии Тоҷикистон»
қадр гардидаанд.

Хотири неки Мирқарим
Мирраҷабов дар дили мо,
омӯзгорон, хонандагон ва аҳли
деҳа боқӣ хоҳад монд.

З. ДОДОЕВ,
директори МТМУ №44,
ноҳияи Деваштич

Дар Китобхонаи миллии Тоҷикистон китоби «Донишномаи матбуоти даврии тоҷик» рӯнамоӣ шуд.

► ЁДЕ АЗ УСТОД

Адабиётшинос ва рӯзноманигори тоҷик, доктори илми филология, профессор Абдусаттор Нуралиев аз зумраи он устодони ҳамкори мо буданд, ки дар зиндагӣ ҷойгоҳи шоистаи худро пайдо кардаву аз тақдирӣ қору пайкорашон қаноатманд буданд. Эшон бо меҳри касбу самимияти устодӣ сӯйи донишгоҳ меомаданду бо муҳаббати падарӣ ва шарафи бобой сӯйи хона мешитофтанд. Зиндагашон ҷунон рангину ибратомез буд, ки ба ҳамкорону шогирдон неру мебахшид.

Абдусаттор Нуралиев 22 августи соли 1941 дар ноҳияи Қўшрабати вилояти Самарқанди Ўзбекистон ба дунё омадааст. Вале аҷдодаш аслан аз деҳаи хушманзар ва қуҳанбунёди тоҷикнишини Мочарми ноҳияи Фориш буда, бинобар тангии рӯзгор дар кӯҳистон ба манотиқи навободи ҳамсоя кӯч бастаанд. Баъд аз Ҷанги Бузурги Ватанӣ оилаи онҳо дар дашти Қизилкум (ҳамсарҳади қаторкӯҳҳои Нурато) маскан мегузинад. Давраи туфулияти муаллим дар ин ноҳияи Қазоқистон сипарӣ гардида, аз овони ҷавонӣ дар Тоҷикистон қору зиндагӣ кардаанд.

Роҳи донишомӯзии олими оянда соли 1948 аз таълимгоҳи деҳаи Чордараи ноҳияи Қизилкуми вилояти Қазоқистони Ҷанубӣ ибтидо гирифтааст. Ӯ аз хурдсолӣ ҳассосу хушманд буд, дар мактаб бо баҳои аъло меҳонд, асарҳои бадеиро бо забонҳои русию қазоқӣ мутолиа мекард, ба навиштани хабару гузоришҳои хурд даст мезад. Ҷанӯз дар давраи мактабҳои меҳри рӯзноманигорӣ дар дилаш ошён гузошта буд.

Бо вучуди ин, пас аз хатми мактаби миёнаи умумӣ (соли 1959) якбора ба мактаби олий нарафт, зеро дар донишгоҳҳои наздиктар факултети журналистӣ набуд, ӯ бошад, танҳо меҳри ҳамин касбро дар дил мепарварид. Ба ин манзур, солҳои 1959-1961 ба сифати ёвари механики бригадаи пахтакорӣ, котиби комсомол ва муҳбири газетани ноҳиявии «Макташӣ» («Пахтакор») қор кард.

Ҷангоми Ҷаҳонӣ дар газетани «Макташӣ» Абдусатторни ҷавон кӯшиш менамуд, ки муҳити рӯзноманигориро омӯзад, худро дар ҷазои касби оянда санҷад. Се соли хизмати аскарӣ (1961-1964) дар шаҳрҳои гуногуни Россия – Хабаровск, Биробидҷон ва сарҳади Шӯравии Ҷумҳурии халқии Хитой, низ идомаи ин санҷиш гардид. Қобилияти забондонӣ ва нигорандагашро ба эътибор гирифта, раҳбарияти қисми ҳарбӣ ӯро ба ҳайати эҷодии рӯзномаи округи ҳарбии Шарки Дур «Суворовский натиск» шомил намуданд. Ҷаҳонӣ дар ин настрии ҳарбӣ сарнавишти ояндаи ӯро муайян кард. Муҳаррири настрии мазкур қобилияти рӯзноманигорӣ ва ҷўяндагашро ба назар гирифта, Абдусатторро барои дохил шудан ба факултети журналистикаи Донишгоҳи давлатии Қазоқистон тавсия дод.

Ҷамин тавр, Абдусаттор Нуралиев соли 1964 донишҷўи факултети журналистикаи Донишгоҳи давлатии Қазоқистон ба номи С.М. Киров (ҳоло Донишгоҳи миллии Қазоқистон ба номи Ал-Фаробӣ) гардид ва ин боргоҳи илмро соли 1968 бо дипломи аъло хатм намуда, бо амри сарнавишт ба Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон (ҳоло ДМТ) мео-

Эҳтиром аз кори неку ёфта

яд, аниқтараш, ӯро ба Душанбе даъват мекунанд. Даъвати Донишгоҳи давлатии Тоҷикистонро ӯ ба хушӣ пазируфт.

Дар он солҳо барои шўъбаи нартаъсиси журналистикаи Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон омўзгорони таҳассусӣ камёфт буданд. Абдусаттор Нуралиев дар ин шўъба ба сифати муаллими калони кафедраи фолклор ва адабиёти халқҳои СССР Ҷаҳонӣ омўзгорӣ ва илмиашро оғоз намуд. Ӯ дар баробари шўғли омўзгорӣ бо маслиҳату сарвари устоди шодравон Воҳид Асрорӣ баҳри мустақил намудани шўъбаи журналистика, интиҳоби донишҷўёни қобилиятнок, таҳияву тартиби барномаҳои таълимии таҳассуси рӯзноманигорӣ, мустаҳкам намудани робитаи донишҷўён бо ВАО кўшиши зиёде ба харҷ дод. Ин иқдомҳо ба хусус дар давраи ҷун масъули баҳши журналистикаи кафедраи фолклор ва адабиёти халқҳои СССР, муовини декани факултети филология доир ба қорҳои таълимӣ (1977) ва муовини декан оид ба шўъбаи журналистика (1987-1992) Ҷаҳонӣ доштани ӯ хеле самарабахш будааст.

Соли 1991 дар заминаи шўъбаи журналистикаи факултети филологияи тоҷик факултети журналистика ва тарҷумонӣ таъсис ёфт, ки аввалин декани он профессор Иброҳим Усмонов буданд. Соли 1992 муаллим И. Усмонов ба қори давлатӣ ҷалб шуданд. Масъалаи интиҳоби декани нав ба миён омад. Албатта, вазифаталабон кам набуданд, аммо ҷамоаи меҳнатӣ номзади декани равандаро дастгирӣ намуда, Абдусаттор Нуралиевро бо як овоз ба вазифаи декани факултети журналистика ва тарҷумонӣ интиҳоб намуданд. Муаллим то соли 1996 ин вазифаро ба дўш доштанд.

Солҳои декани факултети журналистика ва тарҷумонӣ будани профессор Абдусаттор Нуралиевро, новобаста аз «айёми ҳукмронии Қалашников», метавон давраи ташаккул ва аз худ даракдиҳии факултет номид. Дар он солҳо, ки авзои кишвар ноором буд, қадрҳои бе ин ҳам камшумори таҳсилоти олии журналистӣ парокандаву ноумед гардида, аксар тарқи Тоҷикистону Душанбе қарда буданд. Бар замми ин маоши қойӣ набуд, балки барои сари вақт гирифтани он ҳам қаролат дода намешуд. Декани нав ҳамчун шахси масъул, якҷоя бо мудирони кафедраҳо илочи ҳалли масъаларо меҷуст. Маслиҳат шуд, ки собиқадорони матбуот ва публитсистионро ба раванди таълим ҷалб кунанд. Адибону публитсистони маъруф хоҳиши муаллим Нуралиевро барои дарсҳои соатбаъӣ гузаштан «рад қарда натавониста», бо факултет ҳамқорӣ мекарданд. Ройгон ба дарсдиҳии журналистони оянда омада рафтани устодон Сотим Улуғзода, Расул Ҷодизода, Ҷамроқул Шодикӯлов тавассути роҳи пиёдагарди «Ҷазира»-ро метавонед тасаввур намоед? Ва ё хоҳиши муаллим Нуралиевро бо иловаи муассири «устод Асрорӣ меҳостанд, ки...» бегуфтугў пазируфта, ҳамчун ҳамқор ба дарс шитофтаниҳои журналистони маъруф Мирзо Юсуфов, Турсунпўлоди Аминҷон, Зинатуллои Исмоил бе даъвои маошу дастмуд, бе дархости шароити мусоиди қор, ақаллан мизу курсии алоҳида дар қафе-

дра, ба ғайри рўҳбаландӣ аз вучуди факултети мустақил ва ифодаи самимият ба устодон, дар паҳлуи муаллим Нуралиев будан дар рўзҳои вазнин, дигар бо ҷӣ омил метавон асоснок намуд?

Ҷамин тавр, Абдусаттор Нуралиев новобаста ба вазъи ноором, мушкилоти маошу омўзгор, тўли декани худ факултети нартаъсисро ба по ҳезонида, ҷанбаҳои қадри, таълими ва тарбиявии онро вусъат бахшиданд.

Соли 1996 муаллим ба вазифаи мудир кафедраи матбуот интиҳоб гардида, то соли 1999 сарвари онро ба дўш доштанд. Дар ин солҳо муаллим ҳамчун мудир нақша ва барномаҳои таълимиро таҷдид намуда, баҳри мустаҳкамтар намудани робитаи кафедра бо идораи ташкилотҳои ВАО кўшиши зиёд харҷ намуданд.

Соли 1999 бо ташаббус ва ҷаҳду талоши муаллим Нуралиев дар факултет аввал кафедраи журналистика ва адабиёти қорича, дере нагузашта, кафедраи журналистикаи байналхалқӣ таъсис ёфт. Бо талошу иқдоми Нуралиевни мудир дар зарфи ду сол ҳайати кафедра аз ҳисоби ҷавонони болаёқат пурра гардонида шуд, бо сафоратхонаҳои кишварҳои қоричӣ шартномаҳои ҳамқорӣ ба имзо расид. Робитаи сафоратхона ва созмонҳои байналмилалӣ бо факултет қон гирифт. Аз ҷумла, бо ташаббуси ӯ дар факултет Синфхонаи матбуоти Эрон таъсис ёфт ва робита бо Донишқадаи хабарии Эрон ба роҳ монда шуд. Дар ҳамқорни қорейгиро уток дигар боз гардид. Ният буд, ки ҷунин тадбирҳо бо сафоратхонаҳои дигар кишварҳои ҳамсоя низ ба роҳ монда шавад. Аммо нотавонбинии баъзе ҳамқорон сабаб гардид, ки соли 2001 ин кафедраи қоматростқардаистода баста шавад. Барои муаллим Нуралиев ин зарбаи саҳти равонӣ буд, лек дасти қамхунарон дар ин масъала боло буд.

Ректори вақти Донишгоҳи славияни Русияву Тоҷикистон Абдуҷаббор Сатторов ба муаллим Нуралиев пешниҳод намуд, ки дар ДСРТ кафедрае таъсис дода, таҳсилоти журналистиро роҳандозӣ кунанд. Ҷамин тавр, бо ташаббус ва кўшишҳои муаллим сентябри соли 2002 дар ин донишгоҳ кафедраи таърих, назарияи журналистика ва ВАО-и қойӣ таъсис дода шуд, ки бунёдгузор ва аввалин мудираш профессор Абдусаттор Нуралиев мебошанд. Муаллим то охири умр (20 март соли 2020) дар Донишгоҳи славияни Русияву Тоҷикистон аввал ба сифати мудир кафедраи мазкур (2002-2012) ва минбаъд ба сифати профессори кафедраи журналистикаи ватанӣ ва қоричӣ Ҷаҳонӣ намуда, заминаҳои илмӣ ва таълимии баҳши журналистикаи факултети филологияи ин донишгоҳро мустаҳкам намуданд.

Абдусаттор Нуралиев робитаҳои адабии халқҳои тоҷику қазоқро мавзуи асосии паҷўхиш қарор дода, бидуни саросемагиву ҳатулқорӣ ва гирифтани унвони илмӣ ба омўзишу таҳқиқи мўшиқонаи он машғул гардид. Гоюву андешаҳои ҳулосавии асарҳои таълифотиаш дар қолаби 5 рисолаву монография ва беш аз 50 мақолаи илмиву оммавӣ ва ба таъ расиданд.

Муаллим қори таҳқиқоти худро

бефосила идома дода, дар натиҷаи меҳнати зиёд, соли 1998 дар мавзўи «Робитаи адабии халқҳои тоҷику қазоқ дар нимаи дууми асри XIX ва ибтидои асри XX (Абай ва давраи баъд аз Абай)» рисолаи докториашро бомуваффақият дифоъ қард. Соли 2002 унвони илми профессориро соҳиб гардид.

А. Нуралиев ҳамчун райси ташкилоти «Ҷамъияти дўстии Тоҷикистону Қазоқистон» қазоқони муқими Тоҷикистонро мавриди омўзиш қарор дода, соли 2016 донишномаеро таҳти унвони «Қазахи Таджикистана» ба таъ расонд, ки дар таҳқиқи робитаҳои фарҳангӣ ва муносибатҳои дўстони ин ду кишвар аз аҳамият қолӣ нест.

Ҷанбаи дигари Ҷаҳонӣ паҷўхишии А. Нуралиев соҳаи нисбатан нави илми журналистика мебошад. Ӯ яке аз аввалин омўзгорони шўъбаи журналистикаи УДТ аст, ки мақолааш таҳти унвони «Журналистикаи миллатҳои шўравӣ» бо ҳаммуаллифии профессор В. Асрорӣ дар қитоби «Советская многонациональная журналистика» (М., 1975) доир ба журналистика ва матбуоти тоҷик қой дода шудааст.

Дар замони бозсозӣ ва соҳибистиқлолии кишвар Абдусаттор Нуралиев ба масъалаҳои таърих ва назарияи журналистика таваҷҷўхи бештар намуда, паҷўхишҳои зиёди илмиву таълимиеро анҷом дод.

Мақтаби илми профессор Нуралиев дар тайёр намудани қадрҳои болаёқати илмӣ, ба шохроҳи илм ворид намудани ҷавонони илмдўст дар пешравии улуми журналистика ва филология саҳмгузор аст. Зери роҳбарии ӯ 26 нафар рисолаи номзади ва 3 нафар рисолаи докторӣ дифоъ намудаанд.

Бо шарофати Ҷаҳонӣ пурмахсул ва хизматҳои шоиста А. Нуралиев бо ҷоизаҳои Қорманди қаҳрии мақотиби олии қасбии Федератсияи Россия (2011), медали «Собиқадори меҳнат», медали «20-солагии Истиқлоли Ҷумҳурии Қазоқистон» ва медали «Хизмати шоиста» қадрдонӣ қарда шудааст. Воқеан муаллим ба ҳамаи ин ҷоизаҳо сазоворанд, аммо ҷоизаи баландтарин одамиёт ва қасбияти эшон аст, ки дер боз дар қалби шогирдону ҳамқорон ва дўстону наздикон боқӣ қоҳад монд.

Мурод МУРОДӢ,
профессори кафедраи
матбуоти ДМТ,
Қиронишох ШАРИФЗОДА,
муаллими калони кафедраи
матбуоти ДМТ

► СИМО

Равзани нур дар сояру

Номи Назар Одинаев ҳамчун муаллими мумтоз, қаламкаши пуркор дар миёни рӯшанфикрони ҷумҳурий маъруф аст. Ӯ соли қабл маҷмуаи қисса ва ҳикояҳои нависандаи забардасти рус Лев Николаевич Толстойро бо номи «Камбағалон» дар шаҳри Душанбе ба чоп расонид. Дар моҳномаи «Садои Шарқ» (шумораҳои 5, 6, 7 ва 8 соли 2021) қиссае боз ҳам аз ҳамин адаби ҷаҳоншумулро таҳти унвони «Марги Иван Илич» тарҷума ва нашр намуд. Ин асар бо ибтиқори Н.Одинаев бори аввал ба забони тоҷикӣ баргардон ва нашр гардид.

Маслаки аслии Назар Одинаев омӯзгорист. Аммо дилдодаи илму адабиёт аст ва инак, дар айёми бознишастагӣ ба кори пурзаҳмати тарҷумонӣ машғул аст.

Бо чанд тан аз азизони хеш ба аёда-ти омӯзгор, ба бемористони деҳадаи Зарафшон, воқеъ дар ноҳияи Масҷид омадам. Он ҷо Назарро дидам, ки зонувон қад карда, рӯи бистар нишаста, китоби қисса ва ҳикояҳои адаби забардаст Лев Толстойро мутолиа мекард. Дар даст қалам нуқотеро сабт менамуд дар саҳифаҳои дафтари ёддоштҳои.

Осори дард дар чехрааш аён буд, аммо ӯ дардро писанд намекард. Оташи завқи каломи бадеъ алами дардро аз ёдаш бурда... Он вақт Назар муодили русии қиссаи Толстойро рӯи даст дошт. Мо акнун дар ҳамин рӯзҳо баргардони тоҷикияро (чопи 2017) дар бағал дорем.

Бемор бо мо ва мо бо ӯ самимона ҳолу аҳвол пурсидем. Назар ҷо-ҷое аз қиссаи «Падар Сергей»-ро накл кард; ончунон шавқмандона ба ҳикоят пардохт, ки гӯё худ шарикӣ лаҳзаҳои аҷибу ғариб ва сарнавишти талху ширини падар Сергей буд... Ман дар рӯи мизи бемор як тахт китобҳои дигарро дидам. Муаллим бо китоб ҳамроҳ аст. Бо китоб нафас мекашиду дармон аз китоб мечуст.

Аз ин дидор ва мушоҳидаи банди худудан се сол сипарӣ гардид. Камина ишқу муҳаббати Назарро нисбат ба сухани сабз дар рӯбарӯи ӯ аҳсант хондам ва то дер гоҳ таҳти таъсири ҳамаи мулоқот қарор доштам ва дорам.

Исми омӯзгор фақат дар зодномааш Назар Одинаев аст. Аммо барои ман ва як насли тамом аз хурд то калони бастагони мо, вай ҳамачун «Эшони Халифа Муҳаммадтоҳир» ё ба тариқи мухтасар бо насаби мубораки «Бобои Халифа» маъруф аст. Ҳатто ҳамсабақони душанбегияш бо нишони муҳаббат ва бо пайравӣ аз пайвандони мо Бобои Халифааш меноманд. Дар ҳар мулоқоте сӯяш оғӯши ҷонбахш боз мекунамд...

Инак, дастранчи кироманди Назар Одинаев – маҷмуаи қисса ва ҳикояҳои даҳаи адабиёти рус Лев Николаевич Толстой «Камбағалон»-ро ниҳода бо номи «Бунгоҳи тарҷума ва таҳияи адабиёти ҷаҳон» интишор намудааст. Онро рӯи даст дорам; асарро нашриёти «Донишварон» дар 236 саҳифа ба зевари чоп оростааст.

Ман яқояки навиштаҷоти «Камбағалон»-ро хондам. Он ҷо ба ҷуз асари зикршуда қисса ва ҳикояҳои «Падар Сергей», «Иблис», «Замини барӯманд», «Корней Василев», «Одаи бо ҷи зинда аст?» ва панҷ до-стони дигар интишор ёфтаанд. Иқдор

бояд шуд, ки мутарҷим ба ҳадафи аслии хеш: ба дилу зеҳни хонанда расондани маънии каломи бадеъ расидааст.

Воқеан, часорат ва заҳмати тарҷумон Н. Одинаев сазовори таҳсин аст. Ӯ ба осори Толстой рӯи оварда, ҷон канда, талош варзидааст, ки забони тарҷумаҳои фасеҳ ва баргардони маъниҳо дилрас бошанд, хонандаро дилгир насозад ва равзани нуре ба рӯяш бикушоад.

Ман ба мутарҷим Назар Одинаев (Бобои Халифа) дар баробари тамҷид аз заҳмати ҷонкоҳи ӯ, баъзе каму котиҳои забону баёни ҳикояи маҷмуаро рӯ ба рӯ иброн намунам. Масалан, тақрори пай дар пай баъзе ибораву калимаҳо (аз ҷумла, ҷонишини «ӯ») малуловар ба назар расид. Истифода аз ибора ва таъбирҳои лаҳҷавӣ ё барғалат сохтае чун: коҳишоти (?) шаҳвонӣ, зани бемаззаю беҳуда, аз бозе, ки... чи хеле, ки гуфта будам, коҳҳои зерхурдаи таги (?) хирман, чафс шудан, аз маҷзубӣ халос шудан ва ғайра...

Хушбахтона, Назар Одинаевӣ зери шаст сол, холо дар ғӯшае аз кӯҳистони хомӯшу хилвати Мастҷох, дар деҳаи Худғифи Соя баъди наشري «Камбағалон»-и Лев Толстой ба тарҷумаи гулчине аз шоҳкорҳои адабони англисӣ фаронсавӣ, олмонӣ, амрикоӣ ва испониёӣ маҷорӣ рӯи овардааст. Ӯ ошиқона даст меёзонад ба ганҷинаи мероси бузургон; ошиқона ба он маънӣ, ки Н. Одинаев ба вижагии зиндагии нобигаҳои адабиёт, таърих ва сабаби эҷоди асарҳои онон ва бо хунари чехрапардозии адибон мисдоки як профессори донишгоҳ ошноӣ. Қиссаҳо дар забон дорад аз ин боб. Ишқи сухан, нубуғи ирсгирифта аз ниёкони покниҳодаш ӯро иршодгар ва роҳнамост. Ифтихорманд аст, ки сабаки донишҳои олии суханшиносиро дар Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон аз нухбагоне чун Шарифҷон Хусейнзода, Воҳидҷон Асрорӣ, Соҳиб Табаров, Худой Шарифов, Абдунабӣ Сатторзода, Султон Воҳидов ва бону Назира Қаҳҳорова андӯхтааст. Ӯ ба коргоҳи тарҷимаи бадеӣ солҳои донишҷӯӣ сар зада буд, вале ҳеҷ гоҳ барои чоп ва ошкор сохтани завқи тарҷумонӣ сазӣ накард, фурутаниву канорагириро аз ин майдони сӯхтану сохтан, ки он солҳо саҳлу осон ҳам набуд, авлотар донист. Ҷои зиндагӣ ва фаёлияти адабии ӯ Душанбегӣ маорифпарвар буд, на кӯҳистони тангу тор! Аммо ба фармуди ҳикмати халқ, дер бошад ҳам, бӯи мушк пинҳон намонд. Ҷаҳони зебопарастӣ – адабиёти бадеъ ӯро хайрамақдам гуфт. Назар дар муҳите ба дунё омад ва ба камолоти маънавий расид, ки падар ва падарбузургони ӯ яке пас аз дигар мусаллаҳ бо донишҳои ирфонӣ ва исломӣ буданд. Ҳамамон ва бобузулғаш Халифа Маҳадтоҳир қадҳудое хотамвор сахӣ, кишварзу боғпарваре соҳибном ва ҷавонмарде дасткушод, озодмарде огоҳ аз илмҳои замони худ буд. Ба накл аз пирони рӯзгордидаи деҳа ниёи Назар Одинаев, факеҳи таҳсилкардаи мадрасии Бухоро – Муллоодинамуҳаммад дар замони ҳукмронии Амир Насруллоҳ (карни нӯздаҳ) аз Урметан то саргоҳи рӯди Зарафшон вазифаи козиюулқузотро бар уҳда доштааст ва дар ин симпат, бо камолӣ ифтихор, номи неке аз худ ба ёдгор гузоштааст.

Китоби тозанаши «Камбағалон» рӯи даст, дар зодгоҳи ману ӯ – деҳаи Худғифи Соя бо омӯзгор ва мутарҷими он рӯ ба рӯ нишаста, мепурсам:

- Бобои Халифа, чопи ин китоб ҷи

судеву ҷи подоше ба Шумо расонд?

- Ба ман аз ҳама «Камбағалон» дах нусха китоб дод нашриёт. Ба ношир раҳмат гуфтам, ки ҳосили ранҷи бандаро рӯи об баровард, ба хонанда дастрас намуд. Бехтарин подоши ман ҳамин аст.

Назар нафақахӯр бошад ҳам, дар кӯҳистон барояш ҳамеша шугле ёфт мешавад, хусусан баҳору тобистону тирамоҳ: ниҳолшинӣ, ба ифода овардани ҷӯю замини кишт, сангчинӣ, обдорӣ, алафдаравӣ, ҷамъовариву хушк кардани меваҳои тар, парвариши картошкату гандуми боқила ва ғайра. Аммо зимистони дерёз ва қаҳратуну пурбарф чун фориғ аз ҳама таъшишхост, муаллим афзун ба мутолиаи осори классикон, даст мезанад ба тарҷимаи намунаҳои аз эҷоди адибони Фарб. Ҳамаи қиссаву достонҳоеро, ки ба тоҷикӣ баргардон нашудаанд, тарҷимаву таҳия мекунад ба забони модарӣ, то хонандагон, ҳарчанд хеле камшуморанд, баҳравар шаванд аз заковату хиради устодони сухан, аз ҷавҳари маонӣ, аз тафаккуру андешаи баланди онҳо. Ӯ ба ҳеҷ ваҷх пайи шухрат ва музди сухан намегардад. Танҳо завқи каломи бадеъ водор ба ин маслаки ҷонкоҳаш намудааст, ки аллома Иқболи Лоҳурӣ барҳақ, иқдор ба ҷабру ҷафои он аст: «Маро завқи сухан хун дар ҷиғар кард!»

- Агар лоакал як ҷумла аз афқору андешаи адибон ба дили ду-се хонандам роҳ ёбад ва ононро ба кӯи умеду орзуҳои ширин нубарад, - дар поёни нишаст иброн намуд ӯ, - ман худро хушбахти ду дунё мешуморам. Мукофоти банди – ҳамаи бас.

Муаллим маро дар деҳа бо ганҷина – китобхонааш ошно сохт. Дар ин ганҷур аввал ҷашмам бо маҷмуаҳои аз осори Достоевский, Балзак ва Мопсану Распутин афтад. Назар ин китобхоро рӯи мизи қорӣ дар увлави гузоштааст, то имрӯз ё пагоҳ даст ба тарҷимаи онҳо бизанад.

Боз як шомӣ хилвату хомӯши тирамоҳ фаро мерасад. Худғифи Соя дар бистари тангу тор зери партави анвори маҳ гарки хоб аст. Танҳо шувуви Зарафшони саркаш нохун мезанад ба пардаи хомӯшӣ. Шевани якнавои дарёро дар дили шаб дар сари мизи қорӣ фақат Назари муаллим ва тарҷумон мешунаваду бас. Дилаш гӯм мезанад ба ёди қиблаҳоаш. Аммо ин дам аз дариҷаи манзили ӯ – аз он равзани ишқу илҳос як тора нур берун омада, қулбаи падариро бо анвори иттилоии моҳу ситорагон мепайвандад. Пайванде ҷовидонӣ ва ногусастанӣ байни наслҳои дирузу имрӯзу фардо ва он ҳам аз баракати қалами адаби барӯманд Назар Одинаев, ки миёни дӯтони ҷонияш бо исми мубораки Бобои Халифа маъруф аст.

Мирзо ШУКУРЗОДА

► СЎТВОРӢ

Аз навиштаи фејсбукии адаби тоҷикзабони Ҷумҳурии Ёзбекистон Адаш Истад огоҳ гардидем, ки шоир, драманавис, адабиётшинос, узви Шӯрои Анҷумани байналмилалӣ тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон «Пайванд», узви Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон, барандаи Ҷоизаи Девашич, Аълочии маорифи халқи Ёзбекистон Ҳаёт Неъматӣ Самарқандӣ 18 октябри соли 2021 дар 78-солагӣ дар зодгоҳаш шаҳри Самарқанди Ҷумҳурии Ёзбекистон аз ҷаҳон дида барбастааст.

Ин шахсияти шинохтаи олами илму адабиёти ду ҳавзаи адабӣ: Ёзбекистон ва Тоҷикистон 31-уми июли соли 1943 дар деҳаи Қаволаи ноҳияи Самарқанди Ҷумҳурии Шӯравии Ёзбекистон ба дунё омадааст. Номбурда дар кӯдакӣ, дар натиҷаи фалокате маҷрӯҳ гардида, ҳаштуним солро рӯи бистари беморӣ гузаронидааст. Бо ин ҳол то синфи ҳафтум дар дабистони русии бемористон ва шурӯъ аз синфи ҳаштум дар мактаби миёнаи №16 таҳсил кардааст. Пас аз хатми факултаи филологияи Донишқадаи давлатии омӯзгорӣ Самарқанд ба номи Садриддин Айний (бо дипломи аъло) солҳои 1965-1983 дар идораи маорифи халқи ноҳияи Самарқанд ба ҳайси сармуҳосиб, аз соли 1983 то 1996 ба ҳайси сармуҳосибии идораи таълими вилояти Самарқанд адои вазифа намудааст.

Марги чунин хоҷа на корест хурд

Ба эҷоди шеър аз 16-солагӣ (тоҷикӣ ва Ёзбекӣ) шуруъ кардааст. Худи шоир дар ин бора гуфтааст: «Ман худам намедонам, ки аз кай ба шеърнависӣ оғоз намудаам ва аввалин шеърӣ кадом аст. Чунки ман дар даруни шеър қалон шудаам, мо бо шеър бозӣ мекардем, мо дарам моро бо шеър бедор мекарданд, ки на дар ҳама хонадон ин чиз буд...»

Намунаҳои ашъори адиб дар рӯномаву маҷаллаҳои гуногуни кишварҳои Ёзбекистон, Тоҷикистон, Эрон, Эстония, Фаронса, Лондон, Амрико, Исроил чоп шудаанд. Ҳамчунин, 100 ғазали Саъдии Шерозӣ, 120 ғазали Ҷомӣ ва дигар шоиронро ба забони Ёзбекӣ тарҷума кардааст.

Чанд драмаи манзум низ офаридааст, ки «Меҳри пирӯз ё зодаи нур» ва дилогияи «Дарди рӯзгори Одам» иборат аз ду намоишнома («Бародаркуш» ва «Фаромӯшӣ») аз он ҷумлаанд. Дилогияи «Дарди рӯзгори Одам» соли 1997 дар озмуни драманависони тоҷик сазовори мукофоти дувум гардидааст. Соли 2000 ширкати синамои «ДУНЭ»-и Фаронса дар ҳамкорӣ бо филмсозони Испания дар бораи Ҳаёт Неъмат филми мустанаде бардоштааст.

Олими пуркор дар бисёр конференсияву симпозиумҳои байналхалқӣ, ки дар кишварҳои Ёзбекистон, Тоҷикистон, Эрон, Арманистон, Лондон баргузор гардидаанд, фаъолона ширкат варзидааст.

Монографияҳои илмӣ таҳти унвони «Фарҳанги мардумии осори Мавлавӣ» (2014) ва «Фарҳанги вожаҳо ва ифодаҳои мардумӣ дар осори Мавлавӣ» (2017) ба чоп расидаанд. Чанде пеш дар Тоҷикистон китоби навиштаи «Сипеҳри орзу» бо зевари таъбириш орошта гардид, ки ҳосили заҳмати беш аз 30-солаи Ҳаёт Неъматӣ Самарқандӣ мебошад. Дар маҷмуаи маърузи зиндагинома ва намунаҳо аз осори теъдоди зиёди шоиру нависандагони порсигӯи Самарқанд (179 нафар) дар асрҳои 20 ва 21 ҷой гирифтааст. Мураттибӣ як сол дар шаҳри Душанбе зиста, навиштаи китоби орзуҳошро ба номи «Сипеҳри орзу» ба поён расондааст. Барои таҳияи китоби маърузи ба хонаи ҳар як шоиру нависанда рафта, аз пайвандону наздиконашон маълумот гирифтаву асарҳои онҳоро дастрас кардааст. Барои пайванди маънавии тоҷикони Тоҷикистону Ёзбекистон қорҳои зиёдеро ба сомон расонидааст. Дар яке аз мусоҳибаҳои Ҳаёт Неъмат чунин иброн доштааст: «Агар мо имрӯз онд ба доираи адабии тоҷикони шаҳри Самарқанд сухан гӯем, он фаълтарин доираи адабӣ аст. Мо аз Тоҷикистон ҷудо нестем. Дар Самарқанд зиёда аз 200 адаби тоҷик қору зиндагӣ мекунад ва 15 нафар узви Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ҳастанд»...

Аҳли қалами наشري «Омӯзгор»-и Вазорати маориф ва илми Тоҷикистон аз даргузашти шоир, драманавис, адабиётшиноси маҳбӯб Ҳаёт Неъматӣ Самарқандӣ андӯхгин буда, ба ҷамъи наздикону пайвандони марҳум иброни ҳамдардӣ менамојанд.

Ёди ин марди пурталоши олами фарҳангу адаб гиромӣ боду хонаи охираташ обод!

«Омӯзгор»

Дар Китобхонаи миллии Тоҷикистон маҷмуаи "Нома ба Панҷшер" рӯнамоӣ шуд.

► ТАРҶУМА

Михаил ЖВАНЕТСКИЙ
(Россия)

Ҳаҷвнигори машҳури рус Михаил Жванетский 6 марти соли 1934 дар шаҳри Одесса, дар хонадони духтур таваллуд шуда, 6 ноябри соли 2020 дар Москва чаши аз ҷаҳон пӯшидааст. Чанд сол дар Ленинград роҳбари бадеии Театри миниатюраи Аркадий Райкин буд ва бо барномаҳои тозаву қолиб шухрати онро афзуд. Баъдан бо ҳаҷвнигори машҳур Роман Картсев ва Виктор Илченко дар Одесса ҳамин гуна театр таъсис дод. Солҳои 1988-2020 бахши бадеии Театри миниатюраи Москваро сарварӣ кард. Дар баробари нависандагӣ ва сценариянависӣ, барандаи барномаҳои телевизионӣ ва иҷрокунандаи ҳамешагии асарҳои худаш буд. Бо унвонҳои Ҳунарпешаи халқии Россия ва Украина қадрдонӣ шудааст.

Соати шаши сахар. Занги телефон. Гушакро мебардорам.

– Илтимос, Ачузакампириро чег занед.

– Чӣ? Киро? Бало занад...

– Не, балоро не, Ачузакампириро чег занед.

– Шумо кистед?

– Ман - модари як бачаи беҳобу беадаб. Шумо Ачузакампири?

– Кадом бача? Кадом Ачузакампири?

– Бачаам Сёмаҷон ном дорад. Бисёр беадабӣ мекунад. Шумо Ачузакампири?

– Чӣ хел Ачузакампири?

– Ақлатонро хӯрдад-магар? Ман ҳунарпешаам, тамоми шаб кор кардам, акнун ба ҷоғах даромадам, ки як соат бихобам!

– Раҳмат, Ачузакампири, ки даррав гушакро гирифтед.

– Оре, гирифтаам, чунки хомӯш кардани телефонро фаромӯш

Ачузакампири

кардаам! Барои ҳамин ба балои шумо гирифторм шудам!

– Салом, Ачузакампири!

– Ҳе, бало занадат! Ҳозир гушакро мемоман!

– Намонед, Ачузакампири, илтимос. Бачаам нозу нуз карда истодааст, чизе намехӯрад, беадабиаш ҳадду канор надорад. Медонед, Ачузакампири, дина ба деворҳои ранги сурх молидааст ва мо ҳеҷ тоза карда наметавонем. Мурвати чароғи рӯимизиро кушодааст, падараш надониста, фурузон кардани шудааст, ки барқаш задааст, беҳуш хоб аст.

– Чӣ ин ҳама афсонаҳоятонро

ба ман накл карда истодаед? Бигзор, падари барқзадааш тарбияш кунад! Ман ҳунарпешаам, шабҳо намехобам. Акнун дору хӯрдаву хобидани будам. О, соат шаш! Инсоф доред шумо?

– Ачузакампири!

– Як бори дигар Ачузакампири бигӯй...

– Не, не, Ачузакампири, ман базӯр ба шумо занг задам, илтимос, Сёмаҷонро насихат кунед.

– Ман биниашро канда ба дасташ медиҳам он ношудро!

– Бале, бале!

– Чӣ «бале, бале»?

– Ана, ҳамин гапҳоро ба худаш бигӯед, Ачузакампири.

– Эй мардум, о, шумо хоб доред ё не? Соат нав шаш...

– Бале, Ачузакампири, бале, ана, бо худаш гап занед.

– Ман чунон гап мезанам, ки бачаатон умрбод аз гап мекунанд! Барои беаҳал маро бедор карданатон шумо ҳам бенасиб намемонед!

– Бале, бале, Ачузакампири. Ана, гушакро ба Сёмаҷон медиҳам.

– Худо ҷонатро бигирад! Афат дар гӯр! Ҳамин хелат мекунам, ки... Ачузакампири он тараф истад, дигар аз оҷаи худат ҳам метарсӣ! Одамгурез мешавӣ!

– Шумо – Ачузакампири?

– Бало занадат! Сағираи ношуд!

– Бигӯед, ки шумо – Ачузакампири?

– Нашунидӣ, ношуди норасид? Гум шав аз ин ҷо! Ҳунарпешаро бедор накум дигар, аблаҳ! Субҳи ҳунарпеша соати сеи рӯз меамад!

– Хайр, бигӯед - шумо Ачузакампири?

– Ман – ҳунарпеша! Ҳунарпеша тамоми шаб эҷод мекунад!

– Холаи Ачузакампири...

– Чӣ хел ман – хола? Чӣ хел ман – хола? О, ришам аз қадӣ ту дарозтар аст, ношуд! Дидан меҳохӣ?

– Не, лозим не!

– Албатта, лозим не. Агар бинӣ, дигар хобат намебарад! Агар як бори дигар ягон касро бедор мекуни, муши бедандон...

Ту хуштак дорӣ?

– Ҳа-а...

– Медонӣ, ба кучоят мезанам онро? Тамоми умр хуштак кашаида мегардӣ! Дар хобат ҳам хуштак мекашӣ! Хоби худатро мепарониву бедор шуда боз хуштак мекашӣ! Як дақиқа хоб намеравӣ, ношуд! Ба ҳунарпеша кордор нашав, аблаҳ! Чунон мекунадат, ки пушаймон мешавӣ! Дар пеши ман дод нагӯ, ношуд, ба гӯши оҷаат дод бигӯ!

– Ох, Ачузакампириҷон, ман оҷаи Сёмаҷон, чӣ гуфед ба ӯ, ки дамаш ба дарун заду оромакак ба кунҷе нишаста монд?

– Ҷояш ҳамон ҷо он ношудро! Ҷои шумо – кунҷҳои дигари хонаатон!

– Мо ҳамагӣ се нафарем, Ачузакампириҷон, кунҷҳои хонаамон – чорто...

– Ба яқояш пишакатонро шинонед!..

– Раҳмат, Ачузакампириҷон!

– ... оҷаатонро шинонед, оҷаатонро шинонед! Кӣ ба ту рақами маро дод, ҳа, кӣ дод, аз ту пурсида истодаам!

– Таваккалан занг задам... Лекин натиҷаро бинед: ман ягон вақт Сёмаҷонро чунин ором надида будам! Иҷозат медиҳед, ки ман ҳар сахар ба шумо занг бизанам?

– Оҷаи Сёмаҷон, оҷаи Сёмаҷон, рақаматонро бигӯед, ман ҳам як проблема дорам!!!

Тарҷумани
Сурайё АҲМАДЗОДА

► МАҲФИЛИ АДАБӢ

Базми шеъри воло

Дар Хонаи адибони ба номи Мирзо Турсунзодаи Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон маҳфили шеъру суруд бахшида ба 70-солагии Шоири халқии Тоҷикистон Раҳмат Назрӣ бо иштироки шоирону нависандагон, аҳли адабу фарҳанг ва донишҷӯёну хаводорони шеъри шоир баргузор гардид. Маҳфилро шоири маъруфи тоҷик Аскар Ҳаким ифтиҳон бахшида, ба таври муфассал дар хусуси ҷӣ тавр ба даргоҳи

адабиёт, хоса назм қадам гузоштани соҳибҷашн ва марҳилаҳои минбаъдаи эҷодии мавсуф суҳан ронд. Сипас, гардонандаи маҳфил, Камол Насрулло перомуни вижагиҳои ашъори шоир андешаҳои худро баён намуда, гуфт, сурудҳои Раҳмат Назрӣ бо муҳтавои баланд, тасвири таркибот ва ташбеҳҳои наву ноби худ аз ибтидо таваҷҷуҳи ҳамагонро ба худ ҷалб намуда буд. Дар маҳфил Нависандаи халқии Тоҷикистон Кароматуллоҳи Мирзо аз хотираҳои худ дар бораи Раҳмат Назрӣ ёдовар шуд. Дар идома табиби шинохта Муллозухур Тоҳирӣ дар бораи дӯстиаш бо Раҳмат Назрӣ харф зада, китобҳои тозаанширо худро ба ӯ тақдим кард. Базмро сарояндагон Баҳодур Неъматов, Мирзоватан Миров, Мухаррама Шарифова, Хосият Ортикова, Абдумачид Бердиев, Умари Темури бо сурудаҳои бар ашъори шоир хусну таровати тоза бахшиданд. Соҳибҷашн аз ашъори дар солҳои гуногун эҷодкардаи худ намунаҳо кироат кард, ки чаззобу гуворо ва хотирмон буд.

Шодӣ РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

► ИБТИКОР

Дар деҳаи Паткуноби ноҳияи Дарвоз китобхонаи ба номи Абдулқодир Қосимов сохта ба истифода дода шуд. Китоб-

утбук, 2700 адад китоби электронӣ буда, ғунҷоиши китобхона метавонад, то 6000 адад китобро дар бар гирад.

Саидбурҳон Саидрахмон, Саъдӣ Қосимов, муовини ректор оид ба корҳои таълимии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба

Таъсиси китобхона бо иқдоми Қосимовҳо

хонаи мазкур дар хошияи дастури хидоятҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бахшида ба ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҷалби сокинону ҷавонон ба китобхонӣ ҳамзамон, ҷиҳати иштироки фаъолонаи онҳо дар озмуни ҷумҳуриявии «Фуруғи субҳи доноӣ китоб аст» аз ҷониби оилаи Қосимовҳо бунёд гардидааст. Дар китобхонаи мазкур 4225 адад китоб, як адад компютер, як адад но-

Дар ифтиҳони иншооти мазкур узви Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, раиси ноҳияи Дарвоз Абдурахмонзода

номи Садриддин Айнӣ, меҳмонон аз шаҳри Душанбе, аҳли оилаи Қосимовҳо, кормандони Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз ва сокинони деҳа иштирок намуданд. Раиси ноҳия Абдурахмонзода Саидбурҳон ва сокинони деҳаи Паткуноб суҳанронӣ намуда иқдоми оилаи Қосимовҳо ро шоистаи таҳсин хонда, арзу сипоси самимии худро ба бародарон Саъдӣ Қосимов, Диловар Қосимов ва Абдурасул Қосимов баён намуданд.

«Омӯзгор»

► ЭЪЛОН

Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон иттилоъ медиҳад, ки Давлати Кувайт барои соли таҳсили 2022-2023 2 адад бурсияи таҳсилӣ аз рӯи ихтисоси илмҳои ҳаёти ва забон ва адабиёт дар зинаи бакалаврият пешниҳод кардааст.

Шартҳои қабул

1. Пешниҳоди тарҷумани ҳол;
2. Довталаб бояд дар давраи омӯзишӣ ба кори дигар машғул нашавад;
3. Синну соли довталаб аз 25 боло набошад;
4. Довталаб бояд дорои шаҳодатнома оид ба таҳсил бошад;
5. Хислатномаи тасдиқгардида аз ҷониби Сафорати кишвар дар Кувайт;
6. Донишҷӯ бояд, тамоми талабот ба таҳсилро риоя кунад (аз ҷумла, дар ҳамаҷо ва низомии таълим);
7. Барномаи таълимӣ се марҳиларо дар бар мегирад (якум, дуум ва тобистона). Донишҷӯ ҳақ надорад, ки дар ин муддат бе розигии Шӯрои таълим таҳсилро

қатъ намояд;

8. Довталаб бояд донандаи ҳуби забони англисӣ ва арабӣ бошад;

9. Як нафар, як маротиба метавонад аз бурсияҳои истифода кунад.

Ҳуҷҷатҳои зарурӣ

- Шаҳодатномаи хатми мактаб (расман тасдиқшуда);
- Шаҳодатномаи баробарарзишӣ (дар Кувайт анҷом дода мешавад);
- Нусхаи шиноснома;
- 6 адад сурати ранга;
- Маълумотномаи тиббӣ дар бораи гирифторм набудан ба бемориҳои сироятшаванда (расман тасдиқшуда);
- Хислатнома.

Ҳуҷҷатҳои зарурӣ то 22.10.2021 дар Маркази барномаҳои байналмилалӣ (дар шакли хаттӣ ва электронӣ) қабул карда мешаванд.

**Нишони: ш. Душанбе, кӯчаи М.Турсунзода, 47 (рӯ ба рӯи Алиф Сармоя)
Телефон: 2-23-23-59.**

Варзишгарони тоҷик дар мусобиқаи муҳорибаҳои омехтаи Осиёи Марказӣ 10 медал ба даст оварданд.

ПОСИ ХОТИР

Дареғо, ки марди накуном рафт

(Чанд сатр сӯғворӣ дар мотами Тоҳир Азиззода)

Хабари даргузашти нобаҳангом ва чигарсӯзу чонгудои Тоҳири Азиззода чону дилҳои зиёдеро ба ларза овард ва чанд лаҳза хушу ёдхоро бибурд ва ашхоси зиёдеро ба ҳолати шахсе расонид, ки наздиктарин пайванди худро аз даст додааст. Гувоҳи ин гуфтаҳо ба адои намози ҷанозаи мухтарам ҳозир шудани мардуми бисёре буд, ки шумораи онҳо аз чанд ҳазор беш буд. Чунин рӯзи мотами пурсӯзу гудозро дер боз Мастҷох надида буд. Бидуни оҳанги хузнангез ва рикқатовари мотамӣ чехраҳои мотамзада ва ҳайкалвор хомӯши одамон аз ғаму ғуссаи сангин ва талафоти бениҳоят гарони ҷуброннопарзир дарак меод. Дар ин рӯз ҳамаи мардуми ба видои охирати раис омада, азодор менамуданд. Аксари ба ҷаноза ҳозиршудагон на ба вачҳи мансаби марҳум, балки ба хоҳири хислатҳои ҳамидаи ӯ, хоксорӣ ва шикастнафсӣ ва дар ҳақи мардум ғамхору мададгор ва дилсӯз будани ӯ чамъ омада буданд.

Вақте ки Президенти кишвар, мухтарам Ҷомалӣ Раҳмон зимомии идораи як пораи хоки Тоҷикистонро, ки Масҷох ном дорад, ба ӯ супориданд, қариб аксари мардум на чандон бовар доштанд, ки ин ҷавонмарди камҳарфи хомӯширо аз пургӯй авло дониста, аз уҳдаи сарвари ин ноҳияи ба

қавли баъзе курсинишинони вилоят “вазнин” баромада метавонад. Тоҳирҷон дар як муддати кӯтоҳ на танҳо худро чун сарвари кордону пухтакор ва боз ҳамчунин, роҳбари ғамхору дилсӯз ва мардумӣ нишон дода тавонист.

Ҷ баробари ба кор сар кардан мисли дигар роҳбарон бо баҳонаи “бо тими худ” кор намудан ҳешутабор ва ошноёнашро дар атрофи худ чамъ накард, балки бо тими мавҷуд ба кор идома дод, вале аз онҳо ҷиддиат ва масъулиятшиносии воқеӣ дар анҷоми вазифаашонро хост. Ба онҳо ҳамеша ин нуктаро таъкид мекард: Ба назди мо қариб одамони серу пур ва осудаҳол намеоянд, балки онҳое меоянд, ки ниёзманди ёрӣ ва дастии мо янд. Касе, ки ҳавсалаи шунидани ҳарфи чунин мардумро надорад ва дар мавриди роҳи кумак ба онҳо намеандешад, пас, ҷои ӯ ин ҷо нест.

Борҳо шохиди он будем, ки раис соатҳои тӯлоние ба ҳарфи мардум гӯш меод ва ба ҳалли мушкилоти онҳо кумак мекард. Ҳатто агар мушкилоти онҳо қобили ҳал набуд, бо забони хушу чехраи боз пазириву ғусел мекард.

Боре зани солхӯрдае ба дидани раис меояд. Кормандони ҳукумати ноҳия ба пурсуҷу мебароянд.

- Ба раис ҷӣ кор дошта-ед хола? Раис Хучанд, ба мачлис рафтанд.

- Ҳеч кор надоштам, гуфтанд, ки раис бисёр одами хуб аст. Ҳамту ба хабаргириаш омадам. Ҳеч гап не, ягон рӯзи дигар меоям.

Дар давоми фаъолияти начандон тулонӣ Т. Азиззода корҳои зиёди ободониро дар ноҳия анҷом дод. Чанд муассисаи таълимӣ, боғча ва биноҳои маъмури сохта шуданд. Дахҳо километр роҳ асфалтпӯш гардид. Боғи истироҳатии ноҳия бо қасри мухташам ба истифода дода шуд. Тоҳирҷон нақшаҳои зиёде дошт, сад афсӯс, ки умр вафо накард.

Вақте ки ҳамсоякишвари бемуросо ба сӯи сарбозони мо тир кушод ва ба тамомияти марзу буми мо таҳдид эҷод кард, раис бо дарки масъулият ва қарзи ватандорӣ дар соатҳои ба шумор мардумро дар атрофи худ чамъ овард ва дар ноҳия созу барги дифои кишварро омода намуд, Худро чун сарвар ва саркардаи ҳақиқии мардуми Мастҷох, ки аҷоддан дорони хислати ҷабҳадорӣ мебошанд, нишон дод. Ин шучоати ҷавонмардонаи раис ҳамоно аз ҷониби ҳукумати мамлакат низ қадриносии шуд. Ёро ба муносибати 30-солагии Истиқлоли давлатии Тоҷикистон, Президенти кишвар, мухтарам Ҷомалӣ Раҳмон бо медали “Барои

хизмати шоиста” қадрдонӣ намуданд.

Дар ин замона хелеҳо аз худкомагиву фасодзадагии баъзе роҳбарон ва нодида гирифтани манфиатҳои мардум гила доранд, дар як муддати начандон зиёди фаъолият ин қадар маҳбубияту эҳтиром қасб намудани Тоҳирҷони шодравон бароям ҳамчун асрори нокушоде боқӣ мемонад. Аз сӯи дигар, муҳаббату эҳтироми мардум ба раиси ҷавон нишон дод, ки онҳо хубро аз бад ва аслро аз ноасл ба хубӣ фарқ мекунанд ва қадри фарзандони содику вафодори диёру Ватанро мешиносанд.

Чунин дарку эҳсоси мардум боиси назари неқбинона ба оянда мешавад. Ояндаи рӯшане, ки ба дасти ҷавононе мисли Тоҳири шодравон сохта хоҳад шуд. Ёдат ба хайр, азизи Мастҷох, раиси мардумӣ, Тоҳирҷони зиндаёд!

Неъмат НЕЪМАТЗОДА,
«Омӯзгор»

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0836010, ки онро соли 2020 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ - гимназияи №74-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе ба Абдурахмонов Фарух Шодмонович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи ТШТУ №775160, ки онро соли 1980 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Ҳасанова Нигина Изатуллоевна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0768269, ки онро соли 2020 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и ноҳияи Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе ба Салимов Самир Сафарович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0144819, ки онро соли 2015 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №32-и ноҳияи Синои шаҳри Душанбе ба Мирзоев Далер Комилович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №869725 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1977 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №107-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе (собиқ муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №34-и ноҳияи Рӯдакӣ) ба Абдулова Хурмат Назаровна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи БП №812807, ки онро соли 1981 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №61-и ноҳияи Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе ба Одинаева Зебо Валиевна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №025443, ки онро соли 1990 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №47-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Аҳмадхонов Олимхон Муҳидинович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №081193, ки онро соли 1992 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №47-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Раҳимова Муқадас Қосимовна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №249243, ки онро соли 1995 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №47-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Туфонов Насимхон Акбарович додааст, эътибор надорад.

Рохбарият ва кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аҳли қалами нашрияи «Омӯзгор» ба муовини вазири маориф ва илм Диловар Қодирзода бинобар даргузашти МОДАРАШ изҳори таслият менамоянд.

Рохбарият ва кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аҳли қалами нашрияи «Омӯзгор» ба корманди вазорат Сайфиддин Қодиров бинобар даргузашти МОДАРАШ ҳамдардӣ баён мекунанд.

Аҳли қалами ҳафтаномаи «Омӯзгор» аз даргузашти рӯзноманигори варзида, собиқ ҳамкори худ Яздонқул МАВЛОНОВ саҳт андухгини буда, ба аҳли оила ва ҳешону пайвандони марҳум ҳамдардӣ баён мекунанд.

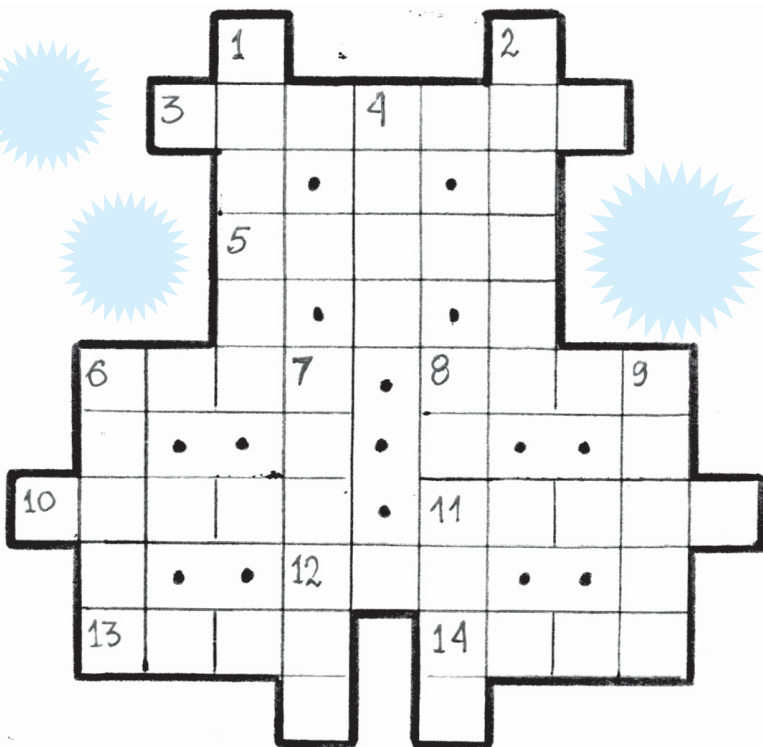
Муаммои
«Дидро»

Аз боло ба поён:

1. Қаҳрамони филми «Ҳабдаҳ лаҳзаи баҳор». 2. Афсарро гӯянд. 4. Муродифи ситора. 6. Он, ки ба муомила наздик нест, гапнодаро. 7. Шаҳр дар китъаи Амрикои Чанубӣ. 8. Як тарзи болопӯш кардани болохона аз гил. 9. Хушнавис, котиб.

Аз ҷанг ба рост:

3. Ҳамсари падар. 5. Сабаб ба чизе шудан. 6. Муродифи номус. 8. Бузург, калонҷусса. 10. «*** аз ман, ки бо ту меравад дунёи рангинам». 11. Олими бузургии илми физика. 12. Бо он роҳ мераванд. 13. Шеваи гуфтор. 14. Романи адабиёти тоҷик.

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Сафробахши ғаҳон омӯзгор аст.

ОМУЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва

илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru

Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДАҲайати М. ИМОМЗОДА, Э. НАСРИДИНЗОДА, Н. САИД, М. САЛОМИЁН, Г. ҒАНИЗОДА, Д. ҚОДИРЗОДА,
таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе, х. Айин - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ - 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир - 225-81-58, котибот - 225-81-57, муҳосибот - 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Қумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлати гирифта шудааст. Нашрия ба хоҳири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора Ш. РАҶАБЗОД

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озод» ба таъби расид. | Индекси обуна - 68850 | Адади нашр: 37571 | Насха | Таррох: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забировна

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридшуда ба ғардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5) - и ҳарфи Times New Roman Tj. қабул менамояд.